

Naša anketa

Akú šancu dávate SZPB, že si udrží vplyv aj v nasledovnom desaťročí?

Jozef Pupala, predseda ZO SZPB arm. gen. L. Svobodu, Čierny Potok: – To je otázne. Ak sa pribežne nebudú organizovať na úrovni ZO SZPB aspoň jedna dve vlastné podujatia do roka, ktoré privábajú mladých nečlenov, bude mať SZPB problém. Úzko to súvisí s vekom funkcionárov, najmä v oblastnom výbore SZPB. Napríklad na jednom z našich oblastných výborov samotná tajomníčka agituje za zrušenie OblV SZPB z dôvodu, že niet prostriedkov na činnosť, no svoj plat nekritizuje. Taký názor prezentujú prestarlí funkcionári, ktorí „nemajú komu odovzdávať svoje skúsenosti“. Spása SZPB je v jeho priebežnom omladzovaní a vo viacgeneračných aktivitách.

Myslím si, že SZPB prežije, ak prežil aj obdobie „obrodencov“. Musíme sa však posilovať, aby do našich radov vstupovali najmä ľudia do 60–65 rokov a nie do 80 do 90. Ja verím mladým, pretože sú zárukou prežitia objektívnej antifašistickej pravdy.

Maroš Čupka, predseda ZO SZPB, Šumiac: – Úprimne, vplyv SZPB už tak zoslabol, že má v spoločnosti v podstate symbolický význam už v tomto desaťročí. Cítiť to najmä pri rozhovoroch s ľuďmi, ktorí nechcú, no mohli by byť jeho členmi, či už pre ich antifašistické postoje, lásku k dejinám, či priame väzby na predkov povstalcov. Týka sa to aj mladších.

Preklenúť túto situáciu by pomohla generačná integrácia mladších členov na viditeľných miestach. Zároveň je potrebné, aby sme začali robiť aktivity na centrálnej úrovni, akými sú domáce i medzinárodné konferencie (aj na akademickej pôde), tvoríť videá, podcasty, vyjadrovať sa k spoločenským otázkam, vydávať publikácie, či vytvárať vlastné dokumentárne filmy a všetko to komunikovať aj cez médiá. SZPB musí byť aj mienkotvorné vo vzťahu k širokej verejnosti, čo vedie k opätovnému získaniu vplyvu!

Jozef Mravík, predseda ZO SZPB, Partizánske: – Šanca pre SZPB je daná Zákomom NR SR č. 487/2013 Z.z. 4) a ďalšími zákonmi a nariadeniami. Pričom nielen ju tvoria, ale aj zabezpečujú základné organizácie SZPB.

Šanca pre existenciu Zväzu bude: Ak minimálne každý druhý člen získa na omladenie členskej základne jedného nového člena; Ak ZO SZPB budú úzko spolupracovať so samosprávami miest a obcí a podporovať organizátorov podujatí k historickým udalostiam, spomienkovým stretnutiam, (Pokračovanie na str. 3)

Perlička

Americkí tajní si uctili Al-Kajdu
Vraj omylom, ale uctili!

V sociálnej sieti X uverejnili spomienku na teroristický čin z 11. 9. 2001 (zrútenie dvojčiek), pričom medzi obeť teroristov zarátali aj ich samotných.

List Daily Caller uvádza, že obeť bolo 2996, no čoskoro sa ukázalo, že z toho bolo 19 teroristov. Obeť teda bolo „len“ 2977. Tajná služba USA sa za svoj omyl ospravedlnila. –r–

Pri hlasovaní bol skrutátorom člen predsedníctva Marián Áč.

Ani tretí pokus o prevrat v SZPB...

...jeho renegátom nevyšiel! Na toto rokovanie už prišiel europoslanec a Bratislavčan Branislav Ondruš za stranu Hlas SD zdanlivo lepšie pripravený. Už nemal len poverenie na zastupovanie od oblastného predsedu SZPB z R. Soboty, tentoraz prišiel ako predstaviteľ lučeneckej oblastnej organizácie s dokladmi od jej predsedníctva.

Keď sa okolo toho rozprúdila diskusia, zaznela aj otázka, ktorej ZO SZPB je vlastne členom? Jeho odpoveď bola, že z obce „Udiná“! Na to som sa neudrжал a riekol som mu, že SZPB základnú organizáciu v ta-

kej obci nemá, že my máme ZO SZPB len v obci Uderiná. B. Ondruš sa opravil a riekol, že je členom ZO SZPB Uderiná.

Ústredná rada SZPB B. Ondruša vo funkcii člena za lučeneckú oblast-

nú organizáciu SZPB väčšinou hlasov nepotvrdila a dáva tento prípad na prešetrovanie svojej rozhodcovskej komisii. Na to sa B. Ondruš zbalil a odišiel.

Tým sa situácia uvoľnila a začalo sa pracovné rokovanie podľa programu.

V rámci organizačných zmien boli do Ústrednej revíznej komisii zvolení: Vladimír Lapitka za Trebišov,

(Pokračovanie na str. 6)

Ako uvažuje Trump?

Bývalá nemecká kancelárka Angela Merkelová španielskym novinám Spain povedala, že Donald Trump uvažuje len kategóriami víťazov a porazených.

„Problém je v tom, že on neverí v obojstrannú výhodosť, kedy v situácii vyhrávajú všetci, on uvažuje len kategóriou víťazov a porazených.“ –r–

Zaštepnenie 2. svetovou prestalo pôsobiť

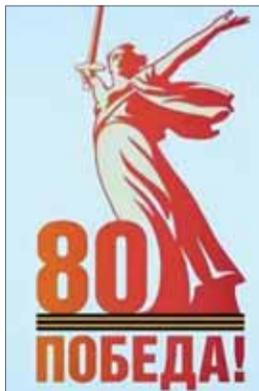
Európski politici chcú pritiahnúť vojnu na svoje územie, zaštepnenie druhou svetovou vojnou prestalo pôsobiť, napísal v Telegram sieti podpredseda BR RF Dmitrij Medvedev.

„Prekvapuje, ako veľmi chce súčasná generácia európskych politikov pritiahnúť vojnu na svoje územie. Pričom robia to pri zjavnej radosť Američanov a napriek výhradám vlastných národov. Zaočkovanie druhou svetovou vojnou prestalo pôsobiť,“ vyhlásil. –r–

Fico ide do Moskvy

Predseda vlády SR Róbert Fico prijal pozvanie prezidenta RF Vladimíra Putina na oslavy 80. výročia Dňa víťazstva nad nemeckým nacizmom a talianskym fašizmom, ktoré budú 9. mája 2025 v Moskve.

Väčšina členov SZPB toto jeho rozhodnutie podporuje! –r–

Aj jadrová poučka je už aktualizovaná!

Predseda vojenského výboru NATO admirál Rob Bauer svojho času vyhlásil, že aliancia zvažuje naneseť preventívnych vysokopresných úderov po Rusku.

Rusi mu na to dnes odpovedajú, žeby bolo dobré keby si poriadne prečítal články ich aktualizovanej jadrovej doktríny.

No a my, na Slovensku, pripomínáme, že už neplatí tzv. jadrová poučka z čias Varšavskej zmluvy, že kto zaútočí prvý, má smolu v tom, že zomrie ako druhý. Dnes, pri existencii ruských hypersonických zbraní platí, že ak NATO zaútočí ako prvé, aj zomrie ako prvé.

Kto na Slovensku žije inými nádejami

–vmi–

USA, Británia a EÚ nikdy nehovoria o ľudských právach na Ukrajine!

Poukázal na to minister zahraničia RF Sergej Lavrov: ...lebo vidia, že pre ruské a rusky hovoriace obyvateľstvo sú úplne zakázané zákonom.

„Zoberte si akýkoľvek konflikt. USA Veľká Británia, Európska únia sa doň zamiešajú, hovoriac, že ľudské práva boli hrubo porušené a že oni musia obnoviť ľudské práva na danom území.“

Pri Ukrajine nikdy nehovoria o ľudských právach, pretože vidia, že práve tieto ľudské práva pre ruské a rusky hovoriace obyvateľstvo sú úplne zakázané zákonom,“ povedal Lavrov v rozhovore s americkým novinárom Tuckerom Carlsonom. –r–

Na zamyslenie:

Mier prináša bohatstvo, bohatstvo prináša spupnosť, spupnosť prináša vojnu, vojna prináša chudobu, chudoba prináša pokoru, pokora prináša mier.

Arabské príslovie

Prečo padol Asadov režim?

Vojenský expert Vadim Kozjulín tvrdí, že sýrska armáda sa zmenila na zhromaždisko klanov. Režim nedokázal vybudovať stabilný politický systém, ktorý by bol schopný odolávať vonkajším nepriateľom.

Preto bojovníci Hayat Tahrir al-Sham (predtým mali názov Džabhat al-Nusra) sa nemuseli príliš namáhať a k pádu sýrskej vlády urobili menej, ako samotný Bašar Asad. V podstate teda ani ar-

máda, ani miestni obyvatelia neboli zainteresovaní na zachovaní vlády Bašara Asada. Sýrsky líder sa vyhrieval na vavrínoch víťazstiev 2010-tych rokov. On a jeho okolie si mysleli, že boj o moc je v Sýrii ukončený.

„Aj preto nebola vývoju a modernizácii ozbrojených síl prakticky venovaná žiadna pozornosť. Armáda sa zmenila na zhromaždisko vojvodcov, z ktorých každý sa pokúšal vytvoriť vlastný klan. Toto sa však

nepáčilo ani vojakom, ani občanom republiky a tak autorita Asada začala padať,“ skonštatoval V. Kozjulín.

No a bojovníci daný čas využili na prípravu na revanš. Éra Asadovcov (od roku 1971) sa skončila. Podľa ria.ru z 8. 12. 2024

„Európsky parlament nás oklamal a urazil“: Gruzínsko odmietlo posudzovať vstup do EÚ do roku 2028

„Pre nás je neprijateľné posudzovať integritu do Európskej únie ako milosť, ktorá nám musí vyhovovať,“ vyhlásil premiér Irakli Kobachidze.

Opozícia sa z toho až pridusila od rozhorčenia. Opozíčne naladená prezidentka Zurabišvili usporadúva mimoriadne porady s Európou.

Čo priznal britský expremiér?

Niekdajší britský premiér Boris Johnson priznal, že Západ na Ukrajinu vedie zástupnú vojnu proti Rusku. Urobil tak

v rozhovore pre tamojší denník Telegraph, ktorý to zverejnil 28. novembra.

„Vedíme zástupnú vojnu,

ale nedávame našim zástupcom schopnosť túto prácu vykonávať. Už roky im umožňujeme bojovať s jednou rukou zviazanou za chrbtom a to je kruté,“ povedal doslovne Johnson. Standard.sk, 29. 11. 2024

USA sú vo vojnovom stave s Ruskom

O stave „reálnej vojny“ s Ruskom, o ktorom väčšina Američanov dokonca ani netuší, hovorí americký novinár Tucker Carlson.

„Väčšina Američanov netuší, že sme sa nebadane ocitli v stave reálnej vojny s Ruskom. Nevyhlásenej vojny, za ktorú nehlasovali a ktorú si väčšina Američanov neželá, no ona prebieha. No

a kvôli tejto vojne, kvôli tomu, že americkí vojaci priamo teraz zabíjajú Rusov v Rusku, sme začiatku jadrovej vojny bližšie, ako kedykoľvek v dejinách, omnoho bližšie, ako tomu bolo v čase karibskej krízy,“ vyhlásil Carlson cestou videa, ktoré bolo zverejnené na sociálnej sieti X.

Pár minút do Armagedonu

Britské noviny Daily Mail vyrátali, že ruská balistická raketa Orešnik (po slovensky lieska) dosiahne ktorékoľvek európske mesto do 20 minút.

„Kvôli novej Putinovej rakete

Európu oddeľuje od Armagedonu len niekoľko minút (...) Experimentálna hypersonická raketa (...) dokáže udrieť na ktorékoľvek mesto v Európe za menej ako 20 minút,“ hovorí sa v článku.

Štáty, ruské ciele, v prípade vojny s NATO

Vojenský analytik Vladimir Prochvatilov tvrdí, že medzi prvoradými cieľmi, na ktoré bude treba „nevyhnutne zaútočiť“ jadrovými zbraňami, bude Poľsko, Fínsko, Nórsko a Švédsko. V prvom rade im bude zničená protivzdušná obrana, povedal expert v rozhovore s „Info 24“.

Rusko aj podľa analytikov ruského „Centra štú-

dií strategických jadrových síl“, „na začiatku konfliktu zaútočí taktickou a strategickou jadrovou výzbrojou na miesta nachádzania sa systémov PRO Aegis a na miesta nachádzania sa rakiet. Toto bude, jednoznačne, nevyhnutné,“ podtrhol. Prochvatilov tým v podstate zareagoval aj na otvorenie takejto americkej základne v Poľsku (165 km od hraníc s Ruskom. Podľa rtvi.com zo 14. 11. 2024

Rusko prežije aj NATO, aj EÚ!

Na sociálnej sieti X to začiatkom decembra vyhlásil írsky novinár Chey Bowes.

„Ukrajina sa nikdy nepripojí k NATO alebo k EÚ. Nikdy! Suverénne, nezávislé a obro-

dzujúce sa Rusko prežije obe (zoskupenia),“ zdôraznil a dodal, že organizácia BRICS sa v budúcnosti stane pre USA neodotknuteľnou. -r-

Poplach v USA

Plukovník vo výslužbe Daniel Davis vyzval cestou svojej youtube siete Američanov vážne vziať slová ruského ministra zahraničia S. Lavrova, vyslovené v rozhovore s T. Carlsonom, že Rusko môže zaútočiť aj na USA ak tie budú pokračovať v eskalácii konfliktu a ohrozovať bezpečnosť štátu.

„Bolo to jedno z najpôsobivejších vyhlásení,

ktoré vyslovil a ktoré musí počuť každý. (...) Videl som tu niektoré komentáre, (tak to bolo s Tuckerom), (...) oni hovoria, že ty vraj opodstatňuješ Putina alebo ti platí Kremľ. (...) Počujte, ak nastúpi jadrová vojna, všetkým bude ukradnuté, kto komu čo platí alebo neplatí. Zabití budú Američania. (...) Je to vrchol hlúposti a nerozvážnosti chcieť zistiť, do akej miery sú seriózní, či naozaj budú atakovať USA. A vôbec, na čo to chceme vedieť?“, vyhlásil. -r-

Čo píšú o (proti)fašizme iní?

■ Kyjev a Varšava spoločne klamú príbuzných obetí „volyňského masakru“

Poľské provládne médiá sú už niekoľko dní plné titulkov ako „Prelom v exhumácii obetí volyňského masakru“. Takto hodnotia spoločné vyhlásenie ministrov zahraničných vecí Poľska Radoslava Sikorského a Ukrajiny Andrija Sibigu, ktoré podpísali po rokovaní 26. novembra vo Varšave. Vo vyhlásení zaberá otázka exhumácie len jeden, predposledný odsek, ktorý znie takto:

„Ukrajina potvrdzuje, že poľským verejným inštitúciám a súkromným osobám nič nebráni v spolupráci s príslušnými ukrajinskými inštitúciami pri vykonávaní pátracích a exhumáčnych prác na území Ukrajiny v súlade s ukrajinskými právnymi predpismi, a vyhlasuje, že je pripravená priaznivo posúdiť žiadosti v týchto záležitostiach.“ Avšak hneď po tom, ako Radoslav Sikorski citoval tento odsek na spoločnej tlačovej konferencii oboch ministrov, jeho ukrajinský náprotivok Andrej Sibiga, hoci hovoril po poľsky, okamžite urobil zdanlivo nepostrehnuteľné opravy. Podľa Sibigu „každá rodina má právo dôstojne si uctiť pamiatku svojich predkov a v rámci spoločnej ukrajinsko-poľskej pracovnej skupiny pod záštitou ministerstiev kultúry oboch krajín pracujeme na praktických mechanizmoch vykonávania pátracích a exhumáčnych prác“.

Ak vychádzame z ministrových slov, a nie z textu spoločného vyhlásenia, ktoré nikoho k ničomu nezaväzuje, hovoríme o praxi, ktorú začiatkom októbra 2024 oznámil Ukrajinský inštitút národnej pamäte: povolenie na exhumáciu možno udeliť len na základe žiadosti príbuzných obetí volyňského masakru. AM zo 8. 12. 2024, výňatok

■ Gruzínska vláda chce zásahmi vykoreniť „liberálny fašizmus“

Gruzínsky premiér Irakli Kobachidze novinárom v súvislosti s protestmi povedal, že jeho vláda urobí „všetko potrebné na úplné vykorenenie liberálneho fašizmu v Gruzínsku“.

Kobachidze tým vraj eskaloval ostrú kampaň vlády proti jej politickým súperom. „Tento nedávny vývoj znamená začiatok konca liberálneho fašizmu v Gruzínsku,“ komentoval to Kobachidze. Teraz.sk zo 6. 12. 2024, výňatok

■ Poliaci presadzujú zákon „o zákaze propagácie banderovských symbolov“

Zástupcovia opozičnej strany PiS predložili poľskému Sejmu návrh zákona „o zákaze propagácie banderovských symbolov“. Autor iniciatívy Mariusz Blaszczak to vysvetlil takto: „Banderizmus bola ideológia, ktorá ospravedlňovala volyňskú genocídu, t. j. genocídu spáchanú na Poliakoch ukrajinskými nacionalistami počas druhej svetovej vojny. Sme presvedčení, že banderizmus a banderovské symboly by sa nemali propagovať.“

Natíska sa otázka, Poliaci už zabudli, ako z tribúny Sejmu vykrikovali banderovské heslá na privítanie Zelenského? Chystajú sa teraz za ne trestať samých seba? Podľa AM z 5. 12. 2024

■ V Nemecku idú súdiť 100-ročného bývalého dozorcú koncentračného tábora

Nemecké úrady chcú súdiť 100-ročného pravdepodobného dozorcú koncentračného tábora Gregora Formaneka. Informáciu priniesol list Juedische Allgemeine.

Súd sa mal konať už v máji vo Frankfurte, no nezasadal kvôli zdravotnému stavu obvineného.

Gregor Formanek, ako bývalý člen strážneho práporu SS, sa obviňuje z napomáhania vyše 3 300 vražd od júla 1943 po február 1945. Formanek v koncentračnom tábore Sachsenhausen prevádzal väzňov zo železničnej stanice do tábora a aj „podporoval kruté a zákerné vraždy tisícov zajatcov“.

Generálny prokurátor Frankfurtu Torsten Kunde tvrdí, že tento proces má historický význam. Podľa vz.ru zo 4. 12. 2024

■ Čo povedal Stalin o NATO?

„Pán Morrison (britský minister zahraničných vecí) tvrdí, že Severoatlantický pakt je obranný pakt, že nesleduje ciele agresie, že je, naopak, zameraný proti agresii. Ak je to pravda, prečo iniciátori tohto paktu nepozvali Sovietsky zväz k účasti na tomto pakte? Prečo Sovietsky zväz vylúčili? Prečo ho uzavreli za chrbtom a v tajnosti pred ZSSR? Či ZSSR nedokázal, že je schopný a ochotný bojovať proti agresii, akou bola Hitlerova a japonská agresia? Bojoval

(Pokračovanie na str. 5)

O stave parlamentného systému

International Federation of Resistant Fighters (FIR) -

Association of Antifascists

Newsletter

weekly news for veterans and antifascists of today

Ak sa pozriete na súčasnú situáciu v niektorých európskych krajinách, môžete vidieť, aký nestabilný sa stal politický systém.

V Nemecku sa pred niekoľkými týždňami rozpadla vládna koalícia a na koniec februára boli vypísané nové voľby. Pozorovatelia očakávajú, že po voľbách bude nasledovať nová koalícia medzi CDU/CSU a SPD, ktorá už dlhé roky prispieva k politickému „ustrnutiu“ v tejto krajine. Zároveň zaznamenávame vzostup extrémne pravicovej AfD, ktorá v niektorých prípadoch dosiahla parlamentnú „blokačnú menšinu“.

Vo Francúzsku sa prezident Emmanuel Macron prepočítal, keď marginalizoval „nový ľudový front“ a vymenoval Michela Barniera za predsedu vlády. Barnier, závislý od dobrej vôle krajine pravicovej Le Penovej strany RN, neuspel s návrhom rozpočtu, keďže nezašiel dostatočne ďaleko pri plnení požiadaviek extrémnej pravice.

V Bulharsku už roky zažívajú predčasné voľby, pretože politická trieda sa nevie dohodnúť na odpovediach na sociálne a spoločenské problémy. Medzitým sa

takýchto volieb nezúčastňuje ani polovica ľudí.

Po výsledkoch prezidentských volieb vládne v USA aj politický chaos. Joe Biden, ktorý je stále prezidentom, sa v posledných dňoch svojho funkčného obdobia snaží presadiť rozhodnutia, ktoré jasne odporujú politike Donalda Trumpa. Americké štáty riadené demokratickým guvernérom avizujú, že zavedú zákonné pravidlá, aby nemuseli realizovať plány republikánskeho prezidenta. Kritizovať to, neznamená súhlasiť s Trumpovou politikou. Takéto kroky však vedú k domácej politickej destabilizácii, ktorá otvára cestu autoritárskej vláde. Do akej miery to môže nadobudnúť, sa ukázalo v Južnej Kórei, kde prezident vyhlásil „stanné právo“ pre spor o rozpočet, ktorý môže byť použitý na podkopanie všetkých demokratických práv a slobôd. Toto rozhodnutie sa síce opozíciou podarilo po niekoľkých hodinách s pomocou parlamentnej väčšiny

zvrátiť, no svedčí o nestabilite politického systému.

Súčasnú udalosť v Gruzínsku a Rumunsku ukazujú, ako málo sa uznávajú volebné rozhodnutia a väčšina, keď nespĺňajú politické očakávania. V Gruzínsku sa iniciuje „farebná revolúcia“ podporovaná prezidentom a EÚ, pretože vidia, že nová väčšina v parlamente ohrozuje proeurópske smerovanie. Prezident sa nechce podriaďiť rozhodnutiu parlamentu o konaní nových volieb. Hrozí podobný scenár ako vo Venezuele, kde opozičného politika uznali USA a Európska únia za dlhodobého samozvaného prezidenta.

V Rumunsku sa politici domnievajú, že nemusia uznať prvé kolo prezidentských volieb, v ktorom extrémne pravicový politik prekvapivo získal väčšinu, a s podporou EÚ sa môžu dostať do druhého kola. Aj keď zvolení politici nie sú z nášho pohľadu demokratickými protagonistami, evidentne sa im podarilo zmobilizovať politickú neistotu ľudí v danej krajine pre seba. Podľa nášho názoru musí byť namiesto toho cieľom posilniť demokratickú účasť všetkých ľudí na riešení ich existenčných problémov. A to zahŕňa aj transparentné, demokraticky konštituované parlamentné systémy.

80. výročie Tokajickej tragédie sme si pripomenuli spoločne s prezidentom

Sklamanie ľudí, frustrácia a polarizovaná spoločnosť, sužovaná konfliktmi a nenávisťou, to je ideálna živná pôda na znovuzrodenie totalitných režimov v akejkoľvek podobe a kdekoľvek na svete. Počas pietneho aktu pri príležitosti 80. výročia Tokajickej tragédie v obci Tokajik v okrese Stropkov to konštatoval prezident SR Peter Pellegrini.

„Tohto roku si pripomíname 80. výročie SNP a na budúci rok si pripomenieme 80. výročie konca 2. svetovej vojny. Verím, že si ho pripomenieme dôstojne a s náležitou úctou k desiatkam miliónov obetí vojnového zabíjania. Najviac chcem veriť tomu, že v tom čase už nebudeme konfrontovaní s vojnou v našom bezprostrednom susedstve,“ podtrhol prezident.

Minister vnútra Matúš Šutaj Eštok pripomenul, že sloboda a mier nie sú samozrejmosťou.

„Zvlášť v tomto čase hroziacich či prebiehajúcich konfliktov a najmä tých u našich východných susedov. Vidíme, že pokoj a mier sú aj pre nás veľmi vzácnou a krehkou hodnotou,“ povedal.

Starostka obce Tokajik Jana Medvecová podčiarkla dôležitosť pripomínať si historické udalosti. „Našťastie, je tu ľudská pamäť, svedectvá tých, ktorí prežili, svedectvá ich blízkych, príbuzných a priateľov. To je záruka toho, že odkrývanie pravdy o minulosti nebude pokrivené,“ uviedla v príhovore.

Medzi prítomnými bola aj delegácia SZPB na čele s predsedom Viliamom Longauerom (na snímke v strede).

Dňa 19. novembra 1944 nemecké vojská v obci Tokajik zastrelili 32 miestnych mužov, dvaja masaker prežili. Všetky domy v obci vypálili, až na jeden na okraji obce a kostol. – r –, foto Jozef Kušník

Vážené členky a členovia SZPB, milí čitatelia,

blížia sa nám ľudsky najkrajšie sviatky roka, Vianoce a Nový rok.

Pri tejto vzácnej príležitosti vám ďakujem za všetko, čo pre náš Slovenský zväz protifašistických bojovníkov robíte, so želaním príjemného prežitia týchto sviatočných dní v kruhu svojich rodín a priateľov.

Dovolím si pri tom poukázať na dve myšlienky, ktoré k týmto sviatkom patria a ktoré i vám ponúkam na osvojenie si. Prvá je od Janice Maeditere, ktorá riekla, že „Vianoce nie sú ani tak o otváraní darčiekov, ako o otváraní našich srdiec“. Druhá je od Winstona Churchilla. Podľa neho „Vianoce, nie sú len obdobím radosti, ale aj oddychu“.

Ak sa nám podarí obe tieto pravdy spojiť, budú aj naše sviatočné pozastavenia šťastné.

Nový rok 2025 prežite v zdraví, šťastí a spokojnosti!

Viliam Longauer, predseda SZPB

Naša anketa

(Pokračovanie zo str. 1)

pietnym aktom a, osobitne, k Výročiu SNP, Dňu hrdinov KDO, ku Dňa víťazstva nad fašizmom a k výročiam oslobodenia našich miest a obcí...; Ak budeme aktívnejšie vytvárať pri oblastných výboroch Kluby mladých priateľov SZPB; Ak každá ZO SZPB bude zachovávať odkaz protifašistického odboja a odmietať všetky snahy o prekrúcanie a znevažovanie historickej pravdy... No a tieto svoje aktivity a postoje šíriť vo vzáporných i regionálnych médiách.

Martin Elekanič, člen ZO SZPB Sobrance: – Pojmeme to trochu zoširoka. Ak sa bude Zväz naďalej zameriavať na mládež na školách a poctivo ju viesť k rešpektu a úcte k významným osobnostiam a udalostiam našich dejín a pritom sa bude rozhodne stavať proti všetkým formám extrémizmu a prejavom svojvôle, myslím si, že v takýchto podmienkach si vplyv udrží. Povedal by som, že k tejto otázke je vhodné načrtnúť aj aspekt financovania, konkrétne, ak by to bolo možné, pokúsiť sa o zabezpečenie vhodného sponzora. Práve práca s mládežou je rozhodujúca aj kvôli potenciálnemu omladeniu členských základní. Som za to, aby sa s mladými žiakmi a študentmi pracovalo kreatívne, k čomu by napríklad mohlo pomôcť aj pripomínanie si dôležitých osobností prostredníctvom nábádania žiakov vyhľadať si objektívne pravdivé informácie o nich, a prezentovať ich ako referát či seminárnu prácu, vďaka čomu budú vedieť pochopiť a zapamätať si, prečo túto osobnosť si ctíme a pripomíname. Alebo prichádzať s novými podobami ich učenia toho, čo znamená byť hrdým členom SZPB.

Toto by som povinne zaviedol do škôl na hodiny dejepisu. A nezbúdať aj na „zlé príklady“, ktoré by určite nasledovať nemali. Aby mali prehľad aj o tých, ktorí boli zlí a stáli na tej druhej strane bariéry a čo ich k tomu viedlo. Rovnako nám treba pokračovať v exkurziách po pamätných miestach a pamätníkoch v okolí.

Václav Homišan, predseda ObIV SZPB Stará Ľubovňa: – SZPB má v spoločnosti ako občianske združenie stabilné miesto a to musíme svojou činnosťou a plnením cieľov podľa Stanov utvrdzovať. Spoločnosť nás vníma pozitívne. Pozitívne nás berú aj podobné organizácie okolitých krajín, ako FIR. Čiže z vonku nevidím žeby nám hrozilo nejaké nebezpečenstvo. Nesmieme sa dať však rozložiť z vnútra jednotlivcami, ktorí chcú ukázať na verejnosti svoje „ego“. Ak nám vydrží disciplína a chuť rozvíjať sa, SZPB by malo udržať svoj vplyv ešte dlhé roky.

Anketová otázka do Bojovníka č. 1/2025: *Má zmysel pridávať si k názvu svojej organizácie prídomek mena významnej protifašistickej osobnosti?* (Odpovede posielajte do 9. 1. 2025)

Anketová otázka do Bojovníka č. 2/2025: *Čo si myslíte o tom, že Slovenská republika za ostatné roky ani raz nepodporila rezolúciu VZ OSN o boji s velebením nacizmu...?* (Odpovede posielajte do 7. 2. 2025)

Laureáti ankety Vojenský čin roka

V poradí už 27. ročník ankety Vojenský čin roka 2023, ktorá vyzdvihuje mimoriadne záslužné činy príslušníkov rezortu obrany, ale aj bežných občanov, má svojich víťazov.

Podpredseda vlády SR a Minister obrany SR Robert Kaliňák počas slávnostného galavečera pripomenul, že najväčšia sila vojakov tkvie v jednote, súdržnosti a kolektívnom duchu.

Laureáti si prebrali ocenenia v štyroch kategóriách – Záchrana života, Pomoc verejnosti, Priateľ armády a Služba vlasti, do ktorých môžu nominácie každoročne navrhovať príslušníci rezortu, ale aj verejnosť. O držiteľoch ocenenia rozhodla komisia zložená z predstaviteľov rezortu obrany na čele s hlavným veliteľom OS SR, prezidentom SR Petrom Pellegrinim.

V kategórii Záchrana života sa stal laureátom poručík Peter Jurov z 21. mechanizovaného práporu Trebišov, ktorý v januári 2023 podal bezodkladnú zdravotnú pomoc 67-ročnému členovi folklórneho súboru počas zábavy v miestnom kultúrnom dome v obci Hencovce v okrese Vravnov nad Topľou. Počas celej doby poskytovania umelého dýchania, kým neprišla rýchla záchranná služba, neprestával s masážou srdca a dýchaním „z úst do úst“.

Laureátom v kategórii Pomoc verejnosti sa stal vojak prvého stupňa Dominik Jurko. Kadet Akadémie ozbrojených síl generála M.R. Štefánika a študent študijného programu bezpečnosť a obrana štátu 2. novembra 2023 svojim aktív-

ným a duchapřítomným konaním pomohol zadržať a zneškodniť útočníka, ktorý v rýchliku z Košíc do Žiliny pobodal 22-ročnú študentku. Po tom, ako v neďalekom kupé počul výkriky mladej ženy, bežal na pomoc a spolu s ďalším cestujúcim prenasledoval útočníka. Následne ho pri pokuse o útek zvalil na zem.

V kategórii Priateľ armády sa laureátkami stali učiteľky Petra Džerengová a Beáta Gottzmanová zo Základnej školy M.R. Štefánika v Spišskej Belej. Obe už mnoho rokov výchovou k vlastenectvu, k úcte starším a zvlášť vojnovým veteránom systematicky rozširujú vedomosti o našej histórii, posilňujú pozitívne poslanstvo o OS SR a budujú civilno-vojenské vzťahy.

V kategórii Služba vlasti sa stal laureátom in memoriam major Štefan Veliký. Dlhé roky pôsobil v 51. krídle Prešov a veľkou mierou sa zaslúžil o zlepšenie vzájomnej spolupráce nasadených síl a prostriedkov Leteckej pátracej záchrannnej služby, Pozemnej pátracej záchrannnej služby 51. krídla Prešov, Hasičského a záchranného zboru Prešov a Policajného zboru Prešov a Košice počas cvičení ZÁCHRANA. Toto už dnes veľmi dobre známe cvičenie slúži na koordináciu OS SR, HaZZ a PZ počas záchranu ľudských životov v ťažko dostupnom teréne, či ide o obeť leteckého nešťastia, stratené osoby alebo iné mimoriadne udalosti.

Oceňovania laureátov sa zúčastnil aj predseda SZPB Viliam Longauer.

Podľa AM zo 6. 12. 2024

Drucker v Štrasburgu informoval o vyučovaní histórie na Slovensku

Minister školstva SR Tomáš Drucker na 4. výročnej konferencii Observatória pre výučbu dejepisu v Európe (OHE) v Štrasburgu informoval o vyučovaní histórie na Slovensku po spustení kurikulárnej reformy.

Drucker v prejave zdôraznil, že v súčasnej dobe, keď sú konflikty často podnecované falšnými správami a politickou propagandou, je schopnosť poučiť sa z dejín dôležitejšia ako kedkoľvek predtým.

„Na Slovensku bola reforma učebných osnov 2023 veľkým krokom vpred pri riešení týchto výziev. Dejiny sa teraz vyučujú už od prvého ročníka základnej školy prostredníctvom interdiscipli-

nárneho prístupu, ktorý spája občiansku náuku, geografiu a etiku,“ povedal v príhovore minister. Podľa jeho slov tento nový spôsob výučby ukazuje, že história je skutočne prepojená so všetkým ostatným v našej spoločnosti.

Výučba histórie má podľa Druckera pomôcť žiakom rozvíjať hodnoty ľudských práv a spravodlivosti. „Vzdelávanie o histórii nie je len o minulosti, ale aj o budovaní odolnej, demokratickej budúcnosti. Podporou kritického myslenia, empatie a zmyslu pre zodpovednosť môžeme odmietnuť skresľovanie faktov a prijať pravdu a pokrok,“ dodal slovenský minister.

Podľa teraz.sk z 5. 12. 2024

Počas fakľového sprievodu nacistov v Helsinkách, polícia násilne rozohnala... antifašistov!

Jazdná polícia a špeciálne jednotky v Helsinkách začali tvrdo zadržiavať účastníkov protiprotestu „Helsinki bez nacistov“. Zhromaždení antifašisti protestovali proti sprievodu pravícových extrémistov vo fínskom hlavnom meste.

Každý rok 6. decembra pochodujú stovky pravícových extrémistov hlavným mestom Fínska, aby si pripomenuli Deň nezávislosti. Neonacisti z fašistického hnutia Modro-čierni zorganizovali demonštráciu, na ktorej sa zúčastnili aj členovia medzinárodne aktívnych pravícovo-extrémis-

tických skupín „Soldiers of Odin“ a „Blood and Honor“. Na pochode bol vytvorený neonacistický „Čierny blok“.

Pochod sa skončil pred parlamentom a pokračoval extrémistickým pochodom s fakľami v centre mesta.

Polícia násilne potlačila protifašistické protiprotesty – boli zatknuté desiatky antifašistov. Pochod s fakľami sa skončil pietnou spomienkou na vojenskom cintoríne v Helsinkách. Neonacisti občas navštevujú pamätnú tabuľu pre fínsky dobrovoľnícky prápor Waffen-SS.

- r -

„Orešnik“ – novinka vo svetovom vojenstve

Dňa 21. novembra 2024 Rusko ako prvé v dejinách použilo balistickú raketu „Orešnik“ (Lieska) v bojových podmienkach. Útok bol na ukrajinský dnepropetrovský vojenský podnik Južmaš.

Švih „Liesky“ nedokáže zastaviť nič na svete. Americký Patriot sa pri nej iba stráni, viac sa hovorí o PRO systéme THAAD. Avšak ani ten na ňu zďaleka nemá.

Prečo? THAAD zasahuje blížiacu sa raketu výbuchom svojej hlavice. Jej črepiny letia rýchlosťou 2 km/sec. Lenže „Lieska“ letí rýchlosťou najmenej 3 km/sec. To znamená, že ak by americká hlavica THAAD-u vybuchla aj tesne pri ruskej rakete, jej črepiny „Liesku“ nedobehnú!!!

Ruský vojenský odborník K. Sivkov tvrdí, že pravdepodobnosť zničenia „Liesky“ THAAD-om je v stotínach percenta.

V tejto súvislosti je zaujímavý aj fakt, že ruský prezident V. Putin až na rokovaní BR RF 28. 6. 2024 navrhol porozmýšľať o obnove výroby ruských balistických rakiet stredného dosahu. Ak sa o niečom hovorí verejne, tak predmetný proces už beží, môžeme sa domnievať.

Vladimír Mikunda

Bojíte sa?

„Dnes sa bojíte, aby vám Putin nezal slobodu. Ale vy už žiadnu slobodu nemáte! Vždy, kým niečo urobíte, musíte sa ísť na to opýtať do Bruselu. Ste vazali!“

Tých 5 500 legionárov, ktorí padli za slobodné Českosloven-

sko, sa musia z dnešného Česka obracať v hrobe. Nakoniec ako aj ďalší Čechoslováci, ktorí bojovali za svoju krajinu,“ povedal v októbri 2024 bývalý protikomunistický bojovník Josef Mašín, keď debatoval online s ľuďmi v pražskom Löwitovom mlyne z americkej Santa Barbary.

Holandská ministerka zdravotníctva uviedla, že COVID je vojenská operácia NATO

Šéfka holandského ministerstva zdravotníctva Fleur Agema označila pandémiu koronavírusu za vojenskú operáciu NATO s tým, že ju priamo viedla Aliancia a NCTV (holandská vládna agentúra zodpovedná za národnú bezpečnosť krajiny).

Ministerka zdôraznila, že vláda reagovala na pandémiu plnením svojich „záväzkov voči NATO“.

Fleur Agema zhrnula, že COVID aj súčasná „pandemická pripravenosť“ je vojenská operácia, ktorá nemá nič spoločné s verejným zdravím v tradičnom zmysle. Počas pandémie NATO vypracovalo usmernenia reakcie na COVID, ktoré boli rozposlané prostredníctvom ministrov zahraničných vecí členských štátov. To vysvetľuje, prečo Švédsko, ktoré vstúpilo do NATO len tento rok, bolo jedinou krajinou v Európe, ktorá mala počas pandémie miernejšiu politiku.

AM z 19. 11. 2024

Napísali nám z Veľvyslanectva RF v SR

Medzinárodný smer Dobrovoľníkov Víťazstva tento rok oslavuje 5 rokov!

Na počesť tohto výročia spustilo hnutie Telegram-kanál (<http://t.me/victoryteam80>), kde sa môžete dozvedieť o živote tímu vo vyše 60 krajinách, ako aj o rôznych akciách, podujatiach a projektoch veľkej medzinárodnej rodiny Dobrovoľníkov Víťazstva! Celé tieto roky hnutie pokračuje v plnení dôležitého a veľmi zodpovedného poslania v zahraničí – zachovávaní historickej pamäte.

Od 6. do 8. decembra sa konali podujatia venované pamätným dátumom Leningradskej oblasti. Zúčastnili sa ich krajanovia vo veku 18 až 35 rokov, ktorí žijú v zahraničí, koordinátori, vedúci a aktivisti mládežníckych združení v zahraničí starší než 18 rokov.

Veľvyslanectvo RF na Slovensku

CNN o pochode amerických neonacistov

Konal sa v Ohio v meste Columbus v druhej polovici novembra a účastníci neonacistického pochodu v ňom niesli zástavy s hákovými križmi a vykrikovali rasistické a antisemitické heslá.

Pochodujúci neonacisti si vrah zakrývali tváre maskami, čo sťažovalo ich identifikáciu. Samosprávne a štátne úrady tento pochod odsúdili, padli slová, že pochod bol prejavom nenávisťi a neznašanlivosti.

- r -

Protifašistickí bojovníci odkazujú košickým aktivistom: „Naším hlavným poslaním je strážiť odkaz účastníkov odboja“

My, členovia oblastnej SZPB, sme s hlbokým rozhorčením prijali uznesenie Mestského zastupiteľstva v Košiciach, zaväzujúce primátora mesta, aby do najbližšieho zasadnutia poslancov preskúmal možnosti, ako odstrániť, prípadne presťahovať z Námestia osloboditeľov pamätník vojakov Sovietskej armády v Košiciach.

Sme svedkami, že s týmto zlomyseľným návrhom už niekoľko desaťročí opakovane prichádza pár aktivistov, ktorí si nedokážu vytvoriť alebo aspoň osvojiť inú, občanom mesta prospešnejšiu agendu. Ich deklarovaný boj proti symbolom komunistickej totality na pamätníku je dôkazom, že sa cítia byť nad zákonom.

To je hrubý prejav nerespektovania princípov demokracie, ale v prípade pamätníkov pripomínajúcich obeť druhej svetovej vojny a víťazstvo sovietskej armády nad fašizmom, najvyšší prejav nekultúrnosti a rehabilitácie fašistickej totality. Vaše rozhodovanie bolo motivované skutočnosťou, že mesto konečne, s prispáním MV SR, odstránilo následky vandalských činov pred dvoch rokov. My zastupujeme tých občanov, ktorí obnovu pamätníka oceňujú, lebo sa už nemusia hanbiť za stav národnej kultúrnej pamiatky.

My, členovia SZPB, dôrazne odmietame snahy tzv. odborníkov, umelcov a estétov, ktorí širokú verejnosť presvedčajú, že pomníky vďaka osloboditeľom a pamätníky víťazstva nad fašizmom nemajú miesto na verejných priestranstvách a je potrebné ich ako symboly komunizmu zlikvidovať alebo premiestniť na cintoríny. Takýto postoj zastávame preto, že našim hlavným poslaním je strážiť odkaz účastníkov odboja, zabrániť oživeniu fašizmu a nacizmu a iným prejavom intolerancie.

Preto vyzývame všetkých ľudí, ktorí na základe vlastných životných skúseností vedia, že rozhodujúcim krokom na ceste k demokracii bola práve porážka fašizmu, ktorá zjednotila svet a Európu na antifašistickom základe, aby znovu prejavili svoju občiansku statočnosť a aby dôrazne odmietli silnejšie snahy znevážiť pamiatku tých, ktorí v boji proti

fašizmu obetovali svoje životy.

Nikto a nikdy nezmení historickú pravdu, že hlavnú úlohu v tomto boji niesli národy bývalého Sovietskeho zväzu. Účasť na protifašistickom odboji bola vo svojej dobe najpokrokovejším činom a nasadenie vlastného života tou najvyššou daňou. Práve preto si všetci protifašistickí bojovníci, živí alebo už mŕtvi, navždy zaslúžia našu najhlbšiu úctu, vďačnosť a najmä trvalé a dôstojné zachovanie ich pamiatky.

Vážení poslanci Mestského zastupiteľstva v Košiciach, uvedomte si, že v našom meste žijú aj občania, pre ktorých je pamätník osloboditeľom Košíc pietnym miestom. Preto zrušte nezmyselné uznesenie k bodu 8. 1 prijaté na 26. zasadnutí 19. novembra 2024. Občania mesta si Vás zvolili, aby ste prijímali opatrenia, ktoré uľahčia a spríjemnia život v našom meste dnes aj v budúcnosti. Stavajte, čo mestu chýba. Nebúrajte, čo ste nestavali, lebo by sa Košice – doteraz hrdé mesto mieru a tolerancie – mohli dopustiť rovnakého barbarstva, aké sa od 90. rokov dialo v poľských krajinách, v Poľsku a na Ukrajine.

Predseda Obl. organizácie SZPB Košice

Podporu oblastnej organizácii SZPB v Košiciach vyjadril predseda SZPB

Viliam Longauer a celé Ústredie SZPB jednoznačne podporujú iniciatívu Oblastnej organizácie SZPB v Košiciach, bojujúcej proti „preskúmaniu možnosti, ako odstrániť, prípadne presťahovať z Námestia osloboditeľov pa-

mätník vojakov Sovietskej armády v Košiciach“.

Predseda a Ústredie SZPB majú za to, že dejiny túto iniciatívu „Mestského zastupiteľstva v Košiciach“ odsúdia, pretože nie je ani vlastenecká a ani historicky spravodlivá a čestná!

Hovorca SZPB Vladimír Mikunda, 30. 11. 2024

Sandu vraj vytvára atmosféru progresívneho nacizmu

Moldavská prezidentka Maja Sandu uskutočňuje politiku, ktorá umožňuje prepisovať dejiny Veľkej vlasteneckej vojny a odhaľovať pamätníky rumunským vojakom, ktorí vtrhli do Sovietskeho zväzu v roku 1941, vyhlásila poslankyňa parlamentu Irina Lozovan.

„Kým bude politika štátu taká, u nás budú pokračovať v poškrvňovaní pamätníkov,

prepisovať dejiny a ponižovať tých, na ktorých máme byť pyšní, vojakov-víťazov, ktorí zastavili hitlerovcov.

Naša prezidentka za ostatné štyri roky vytvorila atmosféru napredujúceho nacizmu. Koľko ju len stála predvolebná kampaň, počas ktorej bol odhalený pamätník „rumunským hrdinom“, ktorí vtrhli do ZSSR v lete 1941. Odkedy si uctieva- me pamiatku uchvatiteľov,“ na-

písala Lozovan vo svojom účte na Telegram-kanále.

Moldavsko podľa nej zradza pamiatku svojich hrdinov, keď odmieta rezolúciu VZ OSN o boji s glorifikáciou nacizmu. Za všetko sú vraj vinní predstavitelia vládnej strany „Akcia a solidarita“, ktorí „verejne delia Moldavanov na pravých Európanov a nečistých polokrvníkov“. Zdôraznila, že „od takých rasovo-politických názorov nie je ďaleko do skutočnej separácie a genocidy“.

– r –

V Paríži vystavili originál De Gaullovej Výzvy z 18. 6. 1940

Potomkovia legendárneho francúzskeho generála Charla de Gaulla dali do dražby 372 predmetov z jeho pozostalosti. Sú medzi nimi rukopisy, listy, kresby, hodinky i elektrický vláčik. Pred predajom bol v Paríži prvýkrát v dejinách vystavený aj originál rukopisu Výzvy z 18. júna 1940, v ktorej De Gaulle apeloval na Francúzov, aby vzdorovali nacistickej okupácii. Tento text však nie je na predaj, informovala agentúra AFP.

De Gaulleho výzvu z 18. júna 1940 odvysielala stanica BBC z Londýna. Bol to generálov prvý prejav z londýnskeho exilu. Vyzval v ňom všetkých francúzskych vojakov, technikov a robotníkov so špecializáciou na zbrane, ktorí sa ocitnú na britskom území, aby sa s ním spojili a pokračovali v boji proti nacistickému Nemecu. Generál týmto prejavom položil základy podzemného hnutia odporu vo Francúzsku.

Podľa teraz.sk zo 7. 12. 2024

Čo píšete o (proti)fašizme iní?

(Pokračovanie zo str. 2)

ZSSR proti agresii horšie ako napríklad Nórsko, ktoré bolo zmluvnou stranou paktu? Ako vysvetliť tento prinajmenšom úžasný nesúlad?“.

Z odpovede na otvorený list Herberta Morrisona v novinách Pravda 1. augusta 1951.

Stalin o podstate toho, čo sa teraz deje

„V podstate pán Churchill teraz stojí v pozícii vojnového štváča... Treba poznamenať, že pán Churchill a jeho priatelia v tomto smere nápadne pripomínajú Hitlera a jeho priateľov... Pán Churchill a jeho priatelia v Anglicku a Spojených štátoch predkladajú národom, ktoré nehovoria po anglicky, akési ultimátum: dobrovoľne uznajte našu nadvládu, a potom bude všetko v poriadku, inak je vojna nevyhnutná... Niet pochýb, že postoj pána Churchilla je postojom k vojne, výzvou na vojnu so ZSSR.“

Z rozhovoru pre Pravdu, 14. marca 1946.

AM z 3. 12. 2024

Poliaci sa hanbia priznať úlohu Červenej armády pri oslobodzovaní Varšavy. Cyperečania im to pripomenuli

Varšavský futbalový klub Legia očakáva, že UEFA zareaguje na konanie fanúšikov cyperskej Omonie, ktorí vyvesili plagát s nápisom „Červená armáda oslobodila Varšavu“.

Šéf Poľského futbalového zväzu Cesarius Kulesza označil objavenie sa takéhoto plagátu za škandalózne a poburujúce.

Poľská propaganda totiž popiera úlohu Červenej armády pri vyhánaní nacistov z Poľska. Protisovietska formácia Armia Krajowa (Zemská armáda) je označovaná za osloboditeľov krajiny napriek tomu, že sa podieľala na ad hoc spolupráci s Nemcami a zabíjaní sovietskych vojakov, poľských milicionárov a civilistov v tyle. Jej prínos oslobodeniu Poľska je v porovnaní s Červenou armádou minimálny. Zemská armáda by sama o sebe nedokázala poraziť Wehrmacht. Mnohí poľskí vlastenci sa za to hanbia.

AM z 2. 12. 2024, vyňatok

Oslobodili nás červenoarmejsci, a bodka

Podľa niektorých „novinárov“ sa táto vláda snaží o nástup nového fašizmu. Premiér paradoxne plánuje vycestovať do Moskvy, kde si má uctiť pamiatku tých, ktorí fašizmus porazili. Čo je to za schízu?

(Pokračovanie na str. 7)

Stretnutie pri buste generála Charlesa de Gaulla

Už tretíkrát sme si na Barandove v spoločnosti asi päťdesiatich spoluobčanov uctili jeho pamiatku vo výročný deň jeho narodenia 22. novembra, napísal novinár Milan Syruček.

V komunitnom centre som krátko pohovoril o živote generála a aj o jeho súkromí. Tieto fakty nie sú vo Wikipédii.

Slávnostný akt otvorila hudba Hradnej stráže českou a francúzskou hymnou spoločne s kardinálom Dukom, ktorý na postavenie busty veno-

val arcibiskupský pozemok.

Tento je okrem sochy Winstonona Churchilla pred Vysokou ekonomickou školou už aj pripomienkou francúzskeho štátnika, ktorý ako prvý anuloval Mníchovskú dohodu.

Škoda, že od vystavenia busty v roku 2022 sa tohto podujatia nezúčastnil žiadny predstaviteľ francúzskeho veľvyslanectva.

* * *

O rovnakom probléme sme informovali v minulom čísle v správe o podujatí pri pamätníku západného odboja v Bratislave.

S využitím ceskenovinky.cz z 24. 11. 2024

Je západná elita „kolektívnym Hitlerom“?

Západná politická elita sa správa ako „kolektívny Hitler“, blúzniaci o vlastnej veľkosti, tvrdí predseda rady hnutia „Iná Ukrajina“ Viktor Medvedčuk na stránke tejto organizácie.

„Dnes jasne vidíme, ako nekompetentnosť, obmedzenosť a šialenosť západnej politickej elity postrkuje svet do vojny, v ktorej kolektívny Západ utrpí najviac zo všetkých. Samo-

zrejme, že nie všetci politici sa dajú na tento šialený plán, všeobecná nálada je však taká, že západný establišment sa správa ako kolektívny Hitler, ktorý blúzni o svojej vlastnej veľkosti,“ zdôrazňuje.

Medvedčuk však tvrdí aj niečo iné, rovnako revolučné. Že kolektívny Západ stráca „hegemóniu kvôli degradácii svojej vlastnej elity“. No a v záujme ostatných štátov je nebrániť Európe v jej vlastnej degradácii.

Podľa ria.ru z 15. 11. 2024

Ani tretí pokus o prevrat v SZPB...

(Dokončenie zo str. 1)

Jana Sklenaříková za B. Bystřicu a Eva Talianová za Trenčín. Do rozhodcovskej komisie bol zvolený Slavomír Hrivňák za Levice.

V diskuzii padol od Jozefa Janského z Galanty aj návrh na odvolanie predsedu ÚRK Juraja Odra, o čom ÚR SZPB nerokovala, nakoľko to nie je v jej kompetencii. Z funkcie člena ÚR SZPB bol uvoľnený Miroslav Malay za Trenčín a na jeho miesto bol potvrdený Miroslav Ondráš.

Veľmi pragmatické bolo rokovanie o ostatných bodoch programu. Priam ukážkovou bola diskusia o priamom financovaní SZPB zo štátneho rozpočtu.

Zhoda nastala aj v potrebe zdokonalenia analytickej činnosti Ústredia SZPB, k čomu však musia obsahovo prispieť hlavne oblastní funkcionári so svojimi hláseniami. Predseda Longauer poukázal aj na to, že „príliš veľa ľudí nám odchádza a to nie je dobré“!

Široká diskusia nastala pri téme návrhu úprav Stanov SZPB. Bolo rozhodnuté vytvoriť pracovnú skupinu odborníkov s celozväzovou plošnosťou zastúpením a hlasovať až na základe jej návrhu.

Ján Dianiška z Košíc však poukázal na to, že ako prvé nám treba aktualizovať programové zameranie SZPB (panuje zhoda, že súčasné je už zastarané), na čo potrebujeme nájsť vo svojich radoch skutočného „vizionára“, ktorý pomenuje základ-

nú ideu SZPB pre budúcnosť.

Ústredná rada schválila predbežný rozpočet SZPB na rok 2025, pri pláne hlavných úloh predsedníctva a ústrednej rady dostali spracovatelia týždeň, dva na ich doplnenie.

V rôznom sa ÚR SZPB zaoberala spôsobom a miestom ústredných osláv 80. výročia Dňa víťazstva nad fašizmom, ktorý by sa patrilo opätovne a tradične usporiadať na najväčšom cintoríne padlých 1. čs. armádneho zboru v ZSSR na Háji Nicovô v L. Mikuláši. Žiaľ, rokovanie túto otázku neuzavrelo, pretože sa nevie, ako to mieni riešiť vláda SR.

V rámci tohto bodu zaznela kritika, že oficiálne štátne orgány na SZPB pri ústredných oslavách v ostatnom čase „zabúdajú“. Pri 80. výročí SNP sme medzi spoluorganizátormi neboli spomenutí, pri 80. výročí Dňa hrdinov KDO sme boli v pozvánke na poslednom mieste. V diskuzii k Dukle zaznela aj iná kritika, že „na Dukle našich ľudí strčili do blata“ a opatrenia boli až také podivné, že sa do areálu nedostal v Anglicku žijúci syn priameho účastníka duklianskych bojov.

Ústredná rada SZPB riešila aj medzinárodný protifašistický obraz SR. Konkrétne, ako vyzeráme podľa hlasovania našej diplomacie počas ostatných VZ OSN pri rezolúciách o boji s fašizmom, nacizmom... Zaznelo tu, že ak ako SZPB nevyšleme jasné stanovisko ministerstvu

zahraničných vecí SR a vláde SR, ako má hlasovať, tak... nie sme protifašistickí bojovníci!

Treba povedať, že ani toto rokovanie sa nevyhlo hodnoteniu „zvolenskej konferencie“, ktorú sa jej organizátori snažia postupne vybieliť, ale usvedčuje ich videozáznam, ktorý sami rozoslali po celom zväze. Výkričník k ich snahe postavil oblastný predseda z Michaloviec Miroslav Prega, keď vyhlásil, že z ich strany to nebol „žiadny dobrý zámer, ale jednoznačné poškodzovanie“ SZPB!

No a aby nikto jeho slová nespochybnil,...

...tak tesne pred prijatím uznesenia odhalili predseda V. Longauer s tajomníkom SZPB Zdenkom Martonom doposiaľ nezverejnené fakty z „tajných“ rokovaní záškodníckych renegátov.

Prispel k tomu aj podpredseda ÚR SZPB Juraj Drotár, ktorý uviedol, že súčasná situácia je spôsobená tým, že staré vedenie SZPB neakceptovalo návrhy, ktoré vyšli z bývalej ústrednej rady. K príprave 18. zjazdu SZPB, o navrhovaných kandidátoch na predsedu, o elektronickom hlasovaní... „Odvtedy, napriek tomu, že to bolo ústrednou radou potvrdené, že závery sú platné, že voľby funkcionárov sú platné, sa tu hádame ako...“ zdôraznil, čím možno nechcene, ale predsa len zvýraznil, že renegáti nie sú nič iné, len rebeli a záškodníci SZPB.

Aby protifašistická verejnosť vedela, o čo sa tu hralo!

Túto vetu vyslovil tajomník SZPB Zdenko Marton po tom, ako boli vyjavené fakty, kto stojí za organizáciou celého prevratu a ako si to renegáti predstavovali a aj akých, dokonca špinavostí, sa nehanbili dopustiť.

V. Longauer informoval ÚR SZPB ako mu bývalý redaktor Bojovníka B. Balogh prezradil, že bol niekým lustrovaný nielen on a jeho účty, ale aj jeho manželka, ako renegáti vylustrovali aj jeho menovca, no pritom práve jemu prisvojili nejaké podľnosti menovca z podnikania, hoci on nikdy nepodnikal atď.

Na predchádzajúcom rokovaní ústrednej rady ho dokonca zastavil Ján Rohár s návrhom, že „čo poviete, pán predsedu keby ste sa vzdali funkcie predsedu zo zdravotných dôvodov“? A ešte dodal – „no a s Martonom si potom poradíme!“

Predseda toto doplnil aktuálnym príkladom z tohto rokovania, že dnes vám „volal na oblastné organizácie, aby ste hlasovali proti prijatiu Stanov SZPB“. „On je len predĺžená ruka..., ktorú využívajú práve títo renegáti zo zvolenskej konferencie“! Zvolen – „bol prevrat, ktorý nevyšiel. Máme záznam, aj osobné záznamy máme, aj vyjadrenia Ondruša máme!“

Predseda SZPB doplnil tajomník Z. Marton

„Ondruš vás predsa navádzal, tých niektorých, že treba zvolať zjazd a ako to urobiť! Vymeniť predsedníctvo, vymeniť predsedu, tajomníka, zvolať nové

predsedníctvo, ktoré má oznámiť, že 18. zjazd nebol legitímne ukončený!“

Zo zjazdu (sa urobí) zápis v registri aj v rozpore so zákonmi a pán Ondruš sa o to postará! Odvolá sa na SNP, že pred 80 rokmi „ani Husák, ani Šmidke nedodržali ústavu. Toto tvrdí poslanec EÚ za Slovensko!“

Že dáva garancie, že SZPB skončí do roka, že máme 60 tisíc dlžoby, čo nemáme, že sú tu exekúcie, že máme úver z banky, čo nemáme, máme výpožičku 10 tisíc... a treba dať hromadnú žalobu na predsedu alebo na tajomníka, že tajomnícky nemajú výplaty...“

Ďalej Marton priblížil technické detaily, ako si renegáti predsavzali prevziať moc v SZPB. „My sme tieto informácie dostali od ľudí, ktorí tam boli,“ dodal na záver a uviedol, že o všetkých týchto okolnostiach už boli oboznámení predseda vlády SR, predsedovia politických strán, prezident SR. „Čiže, vážení, srandy skončili,“ dodal na úplný záver.

Keďže však niekto z renegátov i toto oponoval, tak bol k tomu doplnený fakt, ako Ján Rohár (v mene koho?) sľuboval členovi súčasného predsedníctva ÚR SZPB Mariánovi Áčovi, že keď prejde na ich stranu, tak zväz dostane 300 tisíc eur! M. Áč to na rokovaní potvrdil.

Takže kto všetko je do tohto komplotu proti SZPB zapojený?

Uznesenie z tejto ÚR SZPB bude umiestnené na webovej stránke SZPB. **Vladimír Mikunda**

DORUČENÉ PO UZÁVIERKE

Oslavy oslobodenia prvého okresného mesta ČSR

Dňa 26. novembra 2024 uplynulo 80 rokov, ako vojaci Červenej armády priniesli obyvateľom Medzilaboriec vytúženú slobodu a definitívne vyhnať okupačné nemecké vojská z mesta.

Tento významný deň sme si pripomenuli spomienkovými oslavami, ktoré v spolupráci s mestským úradom zorganizoval Oblastný výbor SZPB Medzilaborce.

Okrem členov SZPB sa ich zúčastnili náčelník vojenskej kancelárie prezidenta SR genmjr. Ladislav Dohun, primátor mesta Vladislav Višňovský, poslanec VÚC Adrián Kaliňák, člen ÚR SZPB Vladimír Šmiga, žiaci základných škôl a obyvatelia Medzilaboriec.

Slávnostné príhovory mali L. Dohun, V. Višňovský a na záver sa k zhromaždeným prihovoriť oblastný predseda SZPB Vladimír Kokuľa, ktorý v príhovore zdôraznil, že Medzilaborce oslobodili vojaci Červenej armády a konkrétne to boli vojaci 1. gardovej armády generálplukovníka Adreja Grečka.

Po príhovoroch, tajomník Oblastného výboru SZPB Jozef Antal v mene Ústrednej rady SZPB, odovzdal mestu Medzilaborce pri príležitosti 80. výročia oslobodenia medailu M. R. Štefánika I. stupňa.

Oslavy ukončili slávnostným položením vencov k pamätníku osloboditeľov.

JA, foto: Gabriel Kantulák

Strelecká súťaž o „Pohár SNP a KDO“

Hneď po novembrovom zasadaní ÚR SZPB sa konala v Stropkove súťaž v streľbe zo vzduchovky žiakov ZŠ.

Aj keď hlavnými organizátormi boli mesto Stropkov, Športový klub Bokša, (Mestská časť Stropkova, v jeho areáli sa súťaž konala) a ZO SZPB kpt. Adolfa Weinholda v Stropkove, pomáhali nám viacerí. Všetkým patrí poďakovanie! Strelci sa vyplí k výrazným výsledkom a tak o víťazoch rozhodlo len niekoľko nastrelených bodov. V súťaži 5 členných družstiev (v každom muselo byť aspoň jedno dievča) zvíťazilo družstvo CZŠ sv. Petra a Pavla v Stropkove. V súťaži jednotlivcov zvíťazil Samuel Reiter zo ZŠ Konštantínova, ktorý sa stal aj celko-

vým víťazom súťaže. V osobitnej súťaži dievčat sa víťazkou stala Aurélia Vaškova z CZŠ sv. Petra a Pavla, ktorá obsadila 2. miesto v celkovej súťaži.

Víťazi obdržali diplomy, poháre a všetci súťažiaci dostali vecné upomienkové darčeky, ktoré im odovzdal zástupca primátora Peter Lehocký, ktorý si na záver prevzal Pamätný list k 80. výročiu SNP a KDO. Spolu s ním si prevzal pamätný list a darček k 80. narodeninám aj jubilujúci člen ZO SZPB, rodák z Tokajjika, Jozef Stropkovský.

Jeho jubileum je významné aj tým, že s ním, ako 4 týždňovým nemluvňatom, utekala matka z horiaceho Tokajjika a jeho brat, Andrej Stropkovský, jeden z dvoch, ktorí prežili fašistické vraždenie dňa 19. 11. 1944. **JN, foto M. Bujdoš**

Čím sa zapodieval FIR?

International Federation of Resistant Fighters (FIR) -

Association of Antifascists

Newsletter

weekly news for veterans and antifascists of today

O aktuálnej situácii na Ukrajine

Zo záverečného vyhlásenia ostatného samitu G20 vyplýva, že väčšina zainteresovaných krajín, najmä z globálneho Juhu, je ochotná nepustiť ďalšiu eskaláciu, ale skôr podporovať dialóg na vyriešenie vojenských konfliktov. Na Ukrajine, na Strednom východe a v iných častiach sveta.

Po týchto slovách musia čo najrýchlejšie nasledovať činy – v záujme dotknutých ľudí. Znepokojuje nás aj to, ako vojna ovplyvňuje domácu politiku v oboch bojujúcich krajinách. Nedávny dokument, ktorý sme dostali, bol „otvorený list“ od ukrajinských antifasistov, ktorí vedú kampaň za ukončenie vojny, spravodlivý mier a demokratické slobody na Ukrajine. List zaslali Prezídium So-

cialistickej internacionály (SI) v októbri 2024. Vyjadrili sa v ňom, že SI a jej členské strany mlčia nad prenasledovaním ukrajinského ľavicového hnutia, jeho lídrov a členov súčasných ukrajinských úradov, čo už trvá takmer tri roky. V liste sa doslova píše: „Stranícke kancelárie ľavicových strán vandalizovali nacionalisti a radikáli. Ľavicové strany Ukrajiny, najmä Zväz ľavicových síl Ukrajiny, boli zakázané len preto, že obhajovali mier, okamžité zastavenie bojov a začatie mierových rokovaní; pretože vyhlásili, že hrozí jadrová katastrofa; pretože poukazovali priamo na beneficentov vojny na Ukrajine – oligarchiu a vojensko-priemyselný komplex; pretože sa oháňali korupciou v katastrofálnom meradle, vrcholom neonacizmu v krajine, deštrukciou národného hospodárstva a zbo-

hatnutím oligarchov a úradníkov blízkych prezidentovi; celkovo o všetkom, čo dnes hlásajú aj masmédiá v službách svetovej oligarchie. Naše početné výzvy mnohým ľavicovým stranám v Európe... jednoducho zostali bez odozvy. ... Globálne ciele deklarované na nedávnom zasadnutí predsedníctva sú dobré, ale samozrejme stojí za to začať v malom: naučiť sa brániť ľavicu v iných krajinách, stať sa tvrdým a nezmieriteľným voči nepriateľom socializmu, ukázať sa ako spoľahlivý obranca ľavicového hnutia na celom svete. Až potom môžeme prejsť k hlavnej téze Socialistickej internacionály: vybudovať globálnu koalíciu pre globálny pokrok. Pamätáme si, že takmer všetky ľavicové strany boli vo svojich krajinách prenasledované, ich vodcovia a členovia boli uväznení alebo museli emigrovať, niektoré z nich vládnuce režimy zničili. Ale nakoniec nielenže opäť povstali, ale stali sa víťaznými stranami v mnohých krajinách, vládnuce stranami. Veríme aj v takéto svetlé momenty víťazstva moderného socializmu na Ukrajine a pracujeme na tom – aj keď žijeme v exile a sme prenasledovaní.“

Z Newsletter 2024 – 47

Dôvody neustáleho zmenšovania Ukrajiny

Ako to vidí minister zahraničia RF Sergej Lavrov? „Kto ich žiadal podkopávať vlastnú legitimitu,“ opýtal sa 2. decembra 2024 ruský minister na tlačovej konferencii, pričom „ich“ nazval banditmi.

Február 2014: Vtedajší prezident Ukrajiny V. Janukovič so svojou opozíciou, ktorá za západné peniaze vytiahla do ulíc Kyjeva stovky ľudí, podpisujú dohodu, že sa uskutočnia predčasné voľby a ešte pred tým bude vytvorená dočasná vláda národnej jednoty.

Že sa to naozaj takto stane, zaručili sa Nemecko, Francúzsko a Poľsko.

Keď však na druhý deň ráno opozícia zachvátila vládu budovu, a my sme sa pýtali, prečo sa to stalo, francúzski a nemeckí kolegovia nám odvetili: „Viete, demokracia, niekedy vykoná nepredvídateľné cik-caky!“

Hrozná pravda o Ukrajine

Vysielanie na smrť najlepších ukrajinských špecialistov znamená vrchol zúfalstva kyjevského režimu a spochybnuje existenciu štátu, napísal list Strategic Culture.

„Ukrajina už stratila nielen schopnosť obsluhovať svoje bojové systémy, teraz je už prinútená povolávať do zbrane svojich najlepších technikov na službu v zákopoch namiesto toho, aby podporovala to, čo má ešte funkčné vo svojom obranopriemyselnom komplexe. (...) Táto donucovacia mobilizácia špecialistov je nielen svedectvom krachu vojenskej ob-

lasti, ale širokého fiaska v riadení štátu,“ hovorí sa v článku.

Na vysvetlenie sa v ňom podtrhuje, že donucovacia mobilizácia úzkoprofilových špecialistov ponecháva hlavné odvet-

via štátu bez pracovnej sily, čo oslabuje sociálnu i ekonomickú sféru. Rozpadajúca sa situácia Ukrajiny vraj prezrádza západným spojencom, že krajina už vyčerpala svoje zdroje a možnosti a preto stratila aj svoju hodnotu.

Čo píšú o (proti)fašizme iní?

(Pokračovanie zo str. 5)

Už sme upozorňovali ako Šimečka senior vyniesol úsudok, že podľa jeho osobnej „analýzy“ sa táto vláda snaží o fašizmus (Ale vraj je natoľko babrácka, že jej to nevyjde!). Avšak premiér Fico dostal pozvánku do Ruska, kde sa má zúčastniť osláv 80. výročia konca 2. svetovej vojny, a teda porážky fašizmu.

To mi akosi nejde dokopy, pán Šimečka!

Od fašizmu nás oslobodilo vojsko Červenej armády a impulz vyšiel z centrálneho vedenia bývalého Sovietskeho zväzu. Od súdruha Stalina. Viem, že mnohých to bolí, ale hádam sa zhodneme aspoň na tom, že toto je fakt, a nie hoax! Alebo ideme prepisovať učebnice dejepisu?

Červenoarmejci položili svoje životy v rozhodujúcom boji a vytlačili Nemcov z našej vlasti.

Nebojme sa konečne povedať nahlas, že fašistická poroba tu bola pred 80 rokmi práve v réžii tejto – dnes už vraj „vyspelej“ – západnej demokracie!

HSP z 1. 12. 2024, výňatok

■ Churchill je jedným z hlavných zloduchov dvadsiateho storočia

30. novembra by si Winston Churchill, jeden z najslávnejších Britov v dejinách, pripomenul 150. narodeniny. Politik, novinár, nositeľ Nobelovej ceny za literatúru, dvojnásobný premiér – zdanlivo najšarmantnejší muž. V skutočnosti sa mu však len málokto môže vyrovnávať v krvilačnosti.

...v najvyšších funkciách bol len neúspešný, z čoho je najviac ohromujúce, keď ako lord admirality viedol kráľovské námorníctvo ku katastrofe pri Gallipoli.

Jeho konexie mu pomohli udržať sa nad vodou a v roku 1940 doslova zopakoval svoj „úspech“ (opäť ako lord admirality), keď hladko prehral s Nemcami, ktorí sa dozvedeli o britských plánoch na inváziu do Nórska a podarilo sa im to ako prvým. Potom prišiel Dunkerque a po ňom stíhacia bombardovacia vojna proti Nemecku, v ktorej netalentovaný veliteľ začal pochybný (a preňho zrejme najúspešnejší) spor o vavríny najväčšieho vojnového zločinca dvadsiateho storočia.

Po absolvovaní (po dvoch neúspešných pokusoch o vstup) Kráľovskej vojenskej akadémie sa konečne vrhá do svojho obľúbeného živlu – vojny: potlačenie kubánskeho povstania, trestné výpravy do Sudánu, vojna s Búrmami, Somálsko, Rodézia...

„Ak Hitler vtrhne do pekla, uzavriem spojenectvo s diablom“ – to bol Winston. Treba povedať, že arabský svet bol slovami o Churchillovom spojenectve s diablom proti Hitlerovi neopísateľne pobúrený, o to viac sa zjednotil proti britskému impériu na strane Nemecka.

(Pokračovanie zo str. 12)

Päť príznakov prečo sa front OSU ide zrútiť

Ukrajinský front „praská vo švíkoch“, čo má päť základných príčin uvádza novinár poľského titulu Onet Marcin Wyrwal, ktorý sa vrátil z cesty po Donbase.

Za prvú príčinu považuje deficit živej sily v OSU a problémy s mobilizáciou. Tvrdí, že vytvorenie územných doplnovacích centier nemalo žiadny efekt: dovedna s korupciou a „chaosom vojenských čias“ ukrajinská armáda jednoducho stráca mnohých potenciálnych povolancov.

Druhou príčinou je nedostatok techniky a munície. „Strašná kríza“ v OSU sa podľa neho začala na jeseň 2023, keď po neúspešnom protiútoky USA zbrzdili poskytovanie pomoci Kyjevu. Armáda od tých čias cíti deficit techniky a munície.

Za ostatné mesiace sa OS RF podarilo „roztriahnuť“ frontovú líniu, pričom nasadili tlak na východe a juhu krajiny, čo je v podmienkach nedostatku vojakov veľkým problémom pre

OSU. Roztriahnutie línie bojového dotyku je podľa Wyrwala **treťou príčinou** blížiaceho sa zrútenia ukrajinského frontu. Pri tom poznamenáva, že napadnutie Kurskej oblasti nedosiahlo svoj hlavný cieľ, a to stiahnuť ruské sily z iných smerov.

OS RF za ostatné mesiace namiesto čelného útoku začali používať taktiku obkolesovania obcí a odrezávania ich zásobovacích trás, široko pri tom využívajúc drony kamikadze. Toto umožnilo ruským vojskám znížiť straty a byť omnoho efektívnejšími, čo je podľa Wyrwala **štvrtou príčinou** slabiny ukrajinského frontu.

Za piatu, „mimoriadne vážnu“ príčinu autor článku považuje obsadenie opevnení OSU ruskými vojskami. Samotná Ukrajina pociťuje deficit ženijných jednotiek, čo priamo ovplyvňuje jej schopnosť udržať si územie.

„Už sa ani zrátať nedá, koľko bunkrov a zákopov som vyrýl pre Rusov,“ opakuje poľský novinár slová ukrajinského bojovníka na Donbase.

Nekričme preč od tradície! Ale

Je dôležité pripomínať si tých, ktorí sa zaslúžili o náš mierový život

V parku brigádneho generála Ludovíta Kukorelliho (tento názov už oficiálne potvrdilo aj celomestské zastupiteľstvo hlavného mesta SR Bratislavy) sa 22. novembra 2024 poklonili pamiatke povstaleckého náčelníka štábu Partizánskej brigády Čapajev brig. gen. Ludovítovi Kukorellimu pri príležitosti 80. výročia jeho tragickej smrti členovia bratislavskej organizácie SZPB, spoločne so starostom MČ Bratislava – Ružinov Martinom Chrenom a 1. zástupcom starostu MČ Bratislava – Nové Mesto Pavlom Troiakom.

Predseda OblV SZPB Bratislava Martin Krno v príhovore pripomenul zásluhy L. Kukorelliho, významného odbojára a organizátora parti-

zánskeho odboja na území Slovenska. Organizoval bojovú činnosť povstaleckých bojovníkov v neľútostnom boji s nemeckými okupantmi.

Starosta Ružinova ocenil, že SZPB si každoročne pripomína hrdinstvo účastníka SNP. Pripomenul, že vďaka takým, ako bol L. Kukorelli, a všetkým hrdinom protifašistického zápasu, sme sa ocitli na strane víťazov 2. sv. vojny. S ohľadom na súčasnú situáciu sveta je zrejme, že mier nie je samozrejmosťou a aj preto je dôležité pripomínať si tých, ktorí sa zaslúžili o náš mierový život, poznamenal M. Chren.

Povstalecký bojovník L. Kukorelli mal hlavnú organizačnú zásluhu na vytvorení početného zväzku partizánskych oddielov, ktorý viedol mimo povstaleckého územia (ovládal 33 obcí) najväčšiu bojovú aktivitu a nemeckým okupantom znepriemňoval život v oblasti Slánskych vrchov a Ondavskej vrchoviny až do rána 24. novembra 1944, keď sa po štyroch dňoch bojov predrali na sovietskú stranu frontu. Niekoľko desiatok metrov pred cieľom Ludovít Kukorelli padol.

Prezident Ivan Gašparovič ho 29. augusta 2018 menoval in memoriam do hodnosti brigádneho generála.

Vladimír Dobrovič

Červené maky sú nielen symbolom

V mestskom parku v Tvrdošine sa 11. novembra 2024 uskutočnil pietny akt pri príležitosti Dňa vojnových veteránov a ukončenia 1. svetovej vojny.

Zúčastnili sa ho predstavitelia mesta, príslušníci a veteráni OS SR, členovia ZO SZPB v Trstenej, zástupcovia a študenti škôl z mesta Tvrdošín.

Kostolné zvony o 11:11 hod. zazvonili na počesť padlých. Následne zaznela slovenská hymna a Jaroslav Broz prečítal časť básne Krvavé sonety od Pavla Országha Hviezdoslava. Potom od-

znegli príhovory primátora Ivana Šašku a zástupcu OS SR a veteránov Bernarda Adámusa, ktorí pripomenuli význam tejto spomienky.

Deň vojnových veteránov alebo aj Deň červených makov vnímame ako pamätný deň venovaný pamiatke vojnových veteránov na počesť ľudí, ktorí padli na bojiskách svetových vojen za slobodu a mier.

Na záver zástupcovia mesta, OS SR a SZPB položili k pamätníku veniec z červených makov.

Ján Páleš, člen ZO SZPB Trstena

DVV v Bernolákove

Tak, ako po minulé roky, aj tentoraz sa u nás 11. novembra o 11:11 hod. konala pietna spomienka pri príležitosti ukončenia 1. sv. vojny a Dňa vojnových veteránov. Spolu s obecným úradom a ZO SZPB sme si pripomenuli ich 106. výročie.

Na pietnej spomienke sa s našimi obyvateľmi

zúčastnili zástupcovia obce, bývalý minister obrany genpor. v. v. Peter Gajdoš, zástupcovia katolíckej a evanjelickej farnosti, členovia ZO SZPB, žiaci SOŠ, žiaci ZŠ a taktiež deti z materskej škôlky.

Touto pietou sme si spolu s našou mládežou pripomenuli vojakov, ktorí padli za nás a našu slobodu a tiež aj to, že veríme, že už nikdy sa nezopakuje to, čo sa dialo počas 1. a 2. svetovej vojny.

Anna Lehotská

Deň vojnových veteránov

V Deň vojnových veteránov si pripomínáme hrdinstvo i obeť vojakov, ktorí padli na bojiskách v dvoch svetových vojnách a ozbrojených konfliktoch bez rozdielu, či patrili k víťazným, alebo porazeným armádam. Vojnové hrôzy zostali tak hlboko vryté do ľudského povedomia, že po skončení 1. svetovej vojny bol 11. november ustanovený za Deň vojnových veteránov.

11. novembra 1918 o 11 hodine a 11 minúte zaznela posledná salva pri podpise prímeria v Compiègne vo Francúzsku, čím sa skončila štyri roky trvajúca 1. sv. vojna.

Táto vojna nemala dovtedy obdobu. Zo 65 miliónov vojakov, mobilizovaných vo všetkých bojujúcich štátoch, ich bolo 8 miliónov zabitých a ďalších 21 miliónov zranených, alebo doživotne zmrzačených. Slovensko, ako súčasť Rakúsko-Uhorskej monarchie do vojny zmobilizovalo 400 tisíc mužov, 70 tisíc z nich sa už do svojich domovov nevrátilo.

Symbolom vojnových veteránov sa stal kvet červeného maku, ako zrod nového života. Symbol vznikol z úryvku básne, ktorú zložil vojenský lekár v máji 1915, keď sa v oblasti západného Flámska zúčastnil veľkej krvavej bitky o belgické mestečko Ypres.

V severnom Taliansku v okolí mesta Rovereto sa počas 1. svetovej vojny odohrali veľmi kruté boje. Na strane Talianska bojovali česko-slovenskí legionári, ktorí

mali také počty obetí, že tam dodnes s úctou spomínajú na našich padlých dobrovoľníkov. V Roverete je aj múzeum vojny a naši legionári tam majú svoju expozíciu.

Na pamäť padlých sa každý rok rozozvučí nad mestom Rovereto Zvon mieru. Vyrábili ho z iniciatívy miestneho farára, volal sa Dona Rosaro, zo zbraní a munície, ktoré ostali na bojisku. Bol zhotovený z roztavených mosadzných nábojov a ostatnej techniky.

Na začiatku bol zavesený na drevenom ráme a od roku 1965 sa nachádza na kopci nad mestom. Zavesený je na oceľovej konštrukcii, okolo stoja stožiare s vlajkami všetkých štátov sveta. Počas krátkej doby sa spomienka na padlých a na vojnových veteránov rozšírila po celom svete.

V súčasnosti si aj v Slovenskej republike pripomíname Deň vojnových veteránov. V mnohých krajinách sveta sa spoločne so Zvonom mieru rozozvučia zvony na 5 minút dňa 11. 11. o 11. hod. 11. minúte. Pri tejto príležitosti, podľa možnosti, navštevujeme vojenské cintoríny, zapálujeme sviečku, aby ani jeden plamienok nesvietil len na pamiatku padlých, ale aj nám živým na cestu mieru a porozumenia medzi národmi.

Vojaci, ktorí padli vo všetkých vojnách si vraj plnili vlasteneckú povinnosť. Otázka stojí, či desiatky miliónov strát stáli za to, či si to vlast' žiadala.

Jaroslav Bulko, podpredseda ÚR SZPB

Spomienka na vypálenie Miezgoviec

V sobotu 2. novembra 2024 sa uskutočnilo spomienkové stretnutie členov SZPB na vypálenie obce za aktívnu účasť občanov v SNP.

Miezgovce sú síce len 3 km od Bánoviec nad Bebravou, ale boli partizánskou základňou od vypuknutia SNP. V miestnej škole bola výcviková základňa Partizánskej brigády Jana Žižku. Preto sa ju nemeckí fašisti za pomoci príslušníkov Hlinkovej gardy rozhodli 29. októbra 1944 vypáliť.

Pred presilou ustúpili partizáni do hôr a Nemci s príslušníkmi HG vypálili 37 z celkového počtu 90 domov. Obyvatel'ov, ktorí nestihli ujsť do hôr odviekli, vrátane žien a malých detí, do Bánoviec nad Bebravou. Na členskej schôdzi SZPB si prítomní vypočuli nahrávku spomienky pamätníčky, ako aj spomienky vtedy malých detí. Jednu z nich, polročnú, niesla mama v zástere až do Bánoviec n/B, odkiaľ ženy a deti na druhý deň prepustili.

V obci je jeden zo Stromov života, vysadený na počesť vypálených obcí.

Ján Holička

Po stopách národnoslobodzovacích bojov 1944–1945 na južnom Pohroní

V predvianočnom čase sa blíži dátum 20. december deň 80. výročia oslobodenia nášho mesta Levice vojskami 2. UF Červenej armády. Oblastná organizácia SZPB Levice sa rozhodla s finančnou podporou mesta Levice zorganizovať pre študentov stredných škôl a žiakov ZŠ historicko poznávaciu exkurziu na južnom Pohroní.

Cieľom bolo priblížiť mladým ľuďom historickú pravdu o dejinách udalostiach v našom regióne v rokoch 1944–1945 a tým doplniť učivo v učebniciach, v ktorých nie je o tomto období zmienky.

Ponuka a program exkurzie vzbudil na školách veľký záujem. Zúčastnili sa jej študenti a žiaci so svojimi pedagógmi z 1. a 2. ZŠ Levice, GAV, Umelecko-priemyselnej školy L. Bielika a ZŠ Želiezovce. Študenti pracujú v dejepisných krúžkoch, zúčastňujú sa olympiád alebo majú záujem o históriu vojnového obdobia. Sprievodcu a historický výklad robil historik a odborník na vojenskú históriu, autor dvoch kníh Babylon armád Pavol Šteiner. Študentov doprevádzali členovia Predsedníctva OblV SZPB Levice.

Na prvej návšteve v Dome bojovej slávy v Kalnej nad Hronom sa študenti dozvedeli o oslobodení Levíc a začatí Bratislavsko-brnianskej operácie 2. UF, v rámci ktorej bola oslobodená aj Bra-

tišlava. Všetkých zaujali artefakty a zbrane z vojnového obdobia. Anna Maračková prítomným porozprávala o mladosti maršala R.J. Malinovského a jej kontaktoch s jeho dcérou.

Ďalšia návšteva v obci Kamenín pri pamätníku na bojisku najväčšej tankovej bitky na Slovensku urobila na študentov hlboký dojem. Historik im pútavo a zaujímavou porozprával o krutosti a náročnosti tankových bojov. Životné príbehy posádok tankov a pilotov lietadiel umocnila scenéria celej krajiny, kde sa krvavé boje odohrávali. Najvyššie vojenské vyznamenania dostalo 15 vojakov Červenej armády.

Na priamom historickom mieste sa prihovril prítomným starosta Kamenína Jozef Grman, ktorý porozprával o návštevách potomkov padlých vojakov, ktorí prišli niekoľkokrát na tieto pamätné miesta.

Stovky obetí tejto bitky a padlí vojaci z regiónu Levice sú pocho-

vaní na Vojenskom cintoríne Štúrovo, kde leží 5248 vojakov. Na obidvoch miestach položili študenti vence vďaka a zaspievali slovenskú hymnu. V Štúrove pri prechádzke po dunajskom nábreví sa z rozprávania historika všetci dozvedeli o zapojení Dunajskej flotily a bojoch na Dunaji.

Poslednou zastávkou bola návšteva Military Historical Museum v Pohronskom Ruskove, kde majiteľ zaujímavou porozprával o artefaktoch, ktoré zozbieral z obdobia druhej svetovej vojny. So svojimi zbierkami sa tiež zúčastňuje na spomienkových akciách a pri rekonštrukciách historických bojov, ktoré sám tiež organizuje.

Študenti si z exkurzie odniesli bohaté historické zážitky a hlavné vedomosti. Pri rozhovoroch s nimi sa organizátori dozvedeli, že vôbec netušili, že žijú v blízkosti takýchto pamätných miest. Oslovili ich ľudské príbehy padlých vojakov a ich rodín.

Nemávajme rukou nad dnešnou mladou generáciou. Väčšina sú citliví mladí ľudia, ktorí v dnešnej ťažkej dobe nepoznajú historické súvislosti a historickú pravdu pred 80 rokmi. Vedme ich na pamätné miesta, rozprávajme im životné príbehy padlých vojakov, o utrpení a hrôze najstrašnejšej vojny v dejinách ľudstva. Učme ich vážiť si život, slobodu a mier. Pripomínajme im historickú pravdu a vedme ich k úcte k pietnym miestam našej histórie. Nezabúdajme!

Ďakujeme mestu Levice za finančnú podporu, organizátorom OblV SZPB Levice a všetkým zúčastneným, ktorí sa zaslúžili o veľmi vydarenú historickú exkurziu.

Lenka Kollárová

Z rokovania v ZO SZPB Dobrá Niva

V zasadačke obecného úradu sme sa zišli 29. novembra. Výročnú schôdzu otvoril a viedol podpredseda základnej organizácie Jirí Pospíšil.

Správu o činnosti organizácie za uplynulý rok predniesol predseda ZO SZPB Ján Slosiarik. Podrobne v nej zhodnotil aktivity organizácie predchádzajúceho obdobia.

Osobitnú pozornosť venoval 80. výročiu SNP – jednej z najvýznamnejších udalostí našich novodobých dejín. Zhodnotil aj zabezpečenie zájazdov do Španej Doliny, do Gabčíkova a Komárna. Veľmi pozitívne v jeho hodnotení vyznela aj akcia „Katarínske posedenie“, ktoré naša organizácia pripravila spoločne s Klubom dôchodcov a SZŤP a Spolkom dobrovinných turistov.

Túto, ale aj oba zájazdy, sa podarilo zorganizovať len vďaka sponzorskej pomoci sympatizantov našej organizácie, za čo sa im opätovne poďakoval.

Správu o hospodárení predniesla hospodárka organizácie Anežka Sujová a jej správnosť potvrdil revízor účtov Milan Štímel.

Ďalším bodom programu bolo odovzdanie členských preukazov. Odovzdal im ich predseda Oblastnej organizácie SZPB vo Zvolene

Miroslav Náhlik. Naše rady sa tak rozšírili o piatich nových členov.

Potom nasledovalo blahoželanie jubilantom. Významné životné jubileá oslávili Mária Slosiariková, Anna Mokošová a Ján Slosiarik.

Predseda organizácie potom oboznámil prítomných s plánom práce na budúci rok a otvoril diskusiu k jeho úlohám.

Prítomných zaujala návšteva Martina a do plánu práce bolo ešte navrhnuté vytvorenie výstavy artefaktov z 1. a 2. svetovej vojny, ktorú si okrem žiakov našej základnej školy bude môcť pozrieť aj širšia verejnosť. Budúci rok bude významný aj tým, že si pripomenieme 80. výročie konca 2. svetovej vojny. Tieto oslavy by sa mali uskutočniť v širšom rozsahu v rámci oslobodených obcí mikroregiónu Pliešovská kotlina.

Hovorilo sa aj o účasti na oslavách SNP na Počúvadlianskom mlyne, o zabezpečení besedy s priamym účastníkom bojov SNP Vladimírom Strmeňom, ale aj o účasti našich členov na Posedení pod jedličkou, ktoré organizuje Oblastná organizácia SZPB vo Zvolene.

Po ukončení diskusie a schválení plánu práce sa podpredseda Pospíšil poďakoval prítomným za účasť a diskutujúcim za návrhy a pripomienky k prerokovaným témam.

– JS –

Spomienka na Ľudovíta Kukorelliho

Ľudovít Kukorelli sa narodil 8. 10. 1914 v Krásnej Hôrke, dnes miestna časť Tvrdošína.

Po štúdiách v Košiciach nastúpil vojenskú prezenčnú službu. Pôvodne bol vojenským letcom z povolania. Zapojil sa do ilegálneho protifašistického hnutia v slovenskej armáde. Organizoval spravodajskú sieť, zaisťoval prísun finančných a materiálnych prostriedkov pre rodiny politických väzňov.

Po odhalení sa pokúsil o útek do Juhozápadného zväzu. Bol zatknutý a väznený. Po opakovanom úteku z väzenia sa dostal cez Oravu na východné Slovensko, kde organizoval partizánsku brigádu Čapajev, v ktorej pôsobil ako náčelník štábu.

Ľudovít Kukorelli zahynul za doposiaľ nevyjasnených okolností počas náročného bojového presunu partizánov 24. novembra 1944 v Habure, okres Humenné. Pochovaný je v Košiciach. Po oslobodení bol povýšený in memoriam do hodnosti majora a 29. 8. 2018 bol na návrh MO SR, ale najmä na základe podnetov SZPB a predstaviteľov MS prezidentom SR menovaný do hodnosti brigádneho generála in memoriam.

Tieto skutočnosti si dňa 22. 11. 2024, pri príležitosti 80. výročia jeho úmrtia, pripomenuli členovia ZO SZPB Trstená, Oblastného výboru SZPB Ružomberok a občania mesta Tvrdošín na čele

s primátorom Ivanom Šaškom.

Položením vencov k pamätnej tabuli, umiestnenej na budove Materskej školy v Krásnej Hôrke, si uctili svojho rodáka a nezmieriteľného anti-fašistu.

Ján Páleš, člen ZO SZPB Trstená

Po piatich rokoch teroru priniesla Červená armáda slobodu Čiernopotočanom

Po okupácii južného Slovenska fašistickým horthyovským Maďarskom v roku 1938, zobudili sa obyvatelia Čierneho Potoka 24. 12. 1944 do štedrovečerného rána naplneného zvukmi kanonád a výbuchov postupujúcej Červenej armády a ustupujúcich nemeckých a maďarských fašistov.

Krátko popoludní sa v prvých domoch osady Hodoš objavili mladí červenoarmejci, ktorí fašistov po niekoľkých hodinách z obce vyhnali. Tí však na

hlavnej ceste smerom na Blhovec vyhodili dva mosty, ktoré provizórne obnovili ženisti Červenej armády za pomoci miestnych občanov. A tak Štedrý večer už naši rodáci slávili s najväčším darom, aký im kedy kto mohol dať. Pod jedličkou si našli slobodu od hrdinskej Červenej armády.

Našu slobodu však zatičil aj žiaľ, pretože maďarskí fašisti len 5 dní pred štedrým dňom odvliekli z okolitých osád 15 Slovákov do koncentračného tábora, z ktorých ho prežili len dvaja. Jeden z nich i tak krátko na to na následky mučenia zomrel.

Jozef Pupala

Pietna spomienka pri Pamätníku obetiam fašizmu v Kremničke

Presne v deň 80. výročia začiatku fašistických represálií po obsadení Banskej Bystrice 5. novembra 1944 sa v Kremničke konala pietna spomienka pri Pamätníku obetiam fašizmu.

Uvedené podujatie patrí do trvalého kalendára plánu činnosti Oblastnej organizácie SZPB v Banskej Bystrici. Tohtoročné smutné pripomínanie si tragickej etapy našej histórie sa konalo 5. novembra 2024 za bohatej účasti predstaviteľov samosprávy a mládeže.

Po kladení vencov a štátnej hymne sa prítomným účastníkom prihovoril predseda BBSK Ondrej Lunter, ktorý zdôraznil potrebu nanovo si pripomínať historické míľniky, aby sme si z nich aktuálne odvodzovali poučenie pre súčasnosť. Podpredseda oblastnej organizácie SZPB Štefan Horváth podrobnejšie priblížil tragické udalosti pred ôsmimi desaťročiami: „More žiaľu, potoky slz a krvi uchováva toto pietne miesto, kde pred 80 rokmi nacistická jednotka Einsatzkomando 14 pod velením SS Oberführera Kurta Deffnera, v spolupráci s príslušníkmi 5. roty POHG Jozefa Nemsilu, popravila viac ako tisíc ľudí.“

Kremnička je spolu s blízkou Nemeckou, Kališ'om, Kľakom, Ostrým Grúňom a ďalšími, jedným zo symbolov nacistického a gardistického besnenia, ktoré zasiahlo Slovensko po potlačení SNP...

Máme záujem, aby predovšetkým mladá generácia bola pravdivo informovaná o udalostiach z obdobia druhej svetovej vojny, aby ona bola následným nositeľom tradícií boja proti fašizmu...

Predovšetkým z týchto pozícií sa chcem poďakovať za účasť na dnešnej pietnej spomienke tu prítomným žiakom ZŠ SNP na Triade SNP a študentom Stred-

nej priemyselnej školy J. Murgaša v Banskej Bystrici, a vysloviť presvedčenie, že práve oni budú tými, ktorí budú vo svojom okolí šíriť odkaz bojovníkov proti fašizmu a nikdy nezapomenú na udalosti, čo sa pred 80 rokmi udiali na týchto miestach, a ktoré sa tak smutne zapísali do našich dejín...

Osobitné poďakovanie patrí všetkým, ktorí sa postarali o to, aby tento Pamätník obetiam fašizmu, posledné dielo architekta Dušana Jurkoviča, ako aj pripojený pamätník zavraždeným židovským obyvateľom, symbolický svietnik Menora, autora slovensko-izraelského architekta Juraja Arieh Fatrana, bol vždy dôstojne upravený.

Najnovší, nedávno ukončený, archeologický prieskum iba potvrdzuje snahu mesta postarať sa o tento pamätník tak, aby došlo k rozšíreniu národnej kultúrnej pamiatky o priekopu, teda o masový hrob, takisto o dva ďalšie hroby pri pamätníku a k dôstojnej ochrane celého areálu... Nič nesmie byť zabudnuté, nik nesmie byť zabudnutý!“

Následne zaznela báseň Mikuláša Kováča Venovanie, ktorú predniesla žiačka ZŠ SNP Silvia Grausová. Básnik, ako 11-ročný, bol po vojne očitým svedkom exhumácií v Kremničke a v okolí. Tento obraz ľudskej tragédie si navždy niesol vo svojom vedomí a premietal ho aj do svojej tvorby. Napokon silným záverečným momentom bolo kladenie zapálených sviečok a kamienkov prítomných školákov na hroby obetí za zvukov hymnickej piesne Kto za pravdu horí.

Jana Borgulová

Nezabúdajme! Rok 2024 bol rokom 80. výročia SNP

Pri príležitosti tohto významného výročia Oblastná organizácia SZPB Levice bola organizátorom spomienkových stretnutí a dôstojných osláv. Vyše 50 členov z okresu sa zúčastnilo ústredných štátnych osláv SNP 29. 8. 2024 v B. Bystrici.

Tento významný dátum a historické udalosti sme si za podpory mestského úradu a obyvateľov mesta dôstojne pripomenuli v predvečer výročia 28. augusta pietnym aktom kladenia vencov na Námestí hrdinov v Leviciach a kultúrnym programom. Výstavy a sprievodné podujatia v jednotlivých obciach prebiehali aj v septembri.

2. decembra ZO SZPB Levice zorganizovala pre svojich členov a sympatizantov historicko poznávací zájazd do Banskej Bystrice.

Hlavným cieľom bola návšteva pamätníka, národnej kultúrnej pamiatky v Kremničke. Autorom pamätníka obetiam fašizmu je významný slovenský architekt Dušan Jurkovič. Kremnička pre nás predstavuje silne emotívne miesto masových popráv od 5. 11. 1944 do 17. 3. 1945, ktoré uskutočnili nacisti v spolupráci s oddielmi Hlinkovej gardy. V masových hroboch bolo najdených 747 kruto zavraž-

dených obetí, pričom časť hrobov nebola odkrytá.

Tento masaker v Kremničke je najväčším doloženým zločinom spáchaným na území Slovenska. Pravidelne sa tu usporadúvajú pietne spomienkové podujatia. Kremnička je mementom, na ktoré nesmieme zabudnúť. Položením kvetov a minútu ticha si prítomní uctili pamiatku obetí týchto strašných udalostí.

V nedaľekej dedinke Tajov účastníci zájazdu navštívili miestne múzeum, ktoré sa spája s dvoma významnými osobnosťami Slovenska. V prvej časti to bol Jozef Murgaš priekopník bezdrôtovej komunikácie, ktorý si svojimi patentmi získal uznanie celého sveta. V ďalšej časti múzea rodného domu spisovateľa Jozefa Gregora Tajovského sú dokumenty o jeho živote a diele aj jeho manželky Hany Gregorovej.

Popoludnie patrilo prehliadke historického jadra Banskej Bystrice srdca SNP. Na záver návštevy mesta si všetci mohli prezrieť práve začínajúci Vianočný trh na hlavnom námestí.

Účastníci si odnášali zaujímavé poznatky a vedomosti z miest, ktoré navštívili.

Vďaka patrí organizátorom tohto podujatia ZO SZPB Levice a Mestu Levice, ktorému ďakujeme za finančnú podporu.

Lenka Kollárová, foto Jaroslav Burjaniv

Výročná členská schôdza v Detve

Uskutočnila sa 27. novembra 2024 za účasti člena Ústrednej rady SZPB Pavla Marka a prednostu Okresného úradu v Detve Imricha Gužmera.

Schôdza sa začala netradične, premietnutím dokumentárneho filmu z osláv 80. výročia Partizánskej prehliadky v Detve. Všetci si pozreli film s veľkým záujmom.

Samotná výročná členská schôdza prebehla štandardne. V správe o činnosti od medziročnej členskej schôdze, informoval predseda základnej organizácie Július Feješ o aktivitách a mnohých akciách, ktoré naša ZO SZPB organizovala alebo sa ich zúčastnila. Najdôležitejšou akciou v tomto roku bola jednoznačne oslava 80. výročia Partizánskej prehliadky v Detve, ktorá svojou kvalitou a priebehom oslovila členov SZPB i širokú verejnosť na celom Slovensku.

Veľmi pozitívne bola hodnotená spolupráca s Mestským úradom v Detve vedeným primátorom Branislavom Baranom i s ďalšími miestnymi organizáciami.

V informácii o stave členskej základne bolo konštatované, že k dátumu VČS má naša základná organizácia 263 členov. Je to aj vďaka tomu, že výbor našej ZO organizuje členské schôdze 4 x ročne, čo považujeme za dôležitý faktor pri aktivizácii členskej základne i jej raste.

Súčasťou rokovania bolo i odovzdávanie ocenení aktívnym organizátorom partizánskej prehliadky a odovzdanie členských preukazov novoprijatým členom.

V správe o hospodárení, prednesenej hospodárkou Emíliou Peknušiakovou, boli členovia podrobne oboznámení s jednotlivými položkami príjmov a výdavkov za rok 2024. Správnosť týchto údajov potvrdila i správa revíznej komisie, ktorú predniesla jej predsedníčka Mária Sarvašová.

V pomerne bohatej diskusii sa rečníci vyjadrovali k prerokovávaným dokumentom a padli aj návrhy na ďalšie aktivity našej organizácie do budúcnosti.

- JF -, foto Jaroslav Švábenský

Neznámy okres Sobrance

Viedenská arbitráž a dianie po nej

Lekárovce

Okrem iných dedín, ktoré sa nachádzali na území okresného mesta Sobrance, aj táto pripadla Maďarsku. K presunu došlo 23. marca 1939.

Nové pomery spočívali v preverovaní spoľahlivosti občanov voči Maďarom. Okrem toho sa zmena prejavila aj v tunajšej škole, kde začala výučba maďarského jazyka, a to až šesťkrát do týždňa.

Spomenuté previerky boli značne bezohľadné. Neváhali na to využiť priestory obecnej školy. Na prelome rokov 1940 a 1941 maďarskí úradníci na tomto území posilnili vplyv svojho jazyka, kedy bola zriadená tzv. „opatrovňa“ malých detí, slúžiaca na to, aby ešte viac tunajšie deti naučila po maďarsky.

Lekárovce sa okolo júna 1942 dotklo aj novo vytvorenie Strany slovenskej národnej jednoty, pričom v Sobranciaciach bol jej obvodný sekretariát.

Občania sa vyslovili za slovenský charakter svojej školy. V týchto rokoch sa tu konali kultúrne podujatia pod taktovkou Slovenskej katolíckej mládeže zo sobranceckého obvodu.

Vyostrenie pomerov

Nastalo po odvedení všetkých bojaschopných mužov do maďarskej armády koncom roka 1943 a začiatkom roka 1944. Bieda pre dedinu to bola o to väčšia, že odvedli všetkých do 50 rokov. Na statkoch zostali len ich ženy a deti. Deťom sa skrátli školský rok od polovice októbra do polovice apríla. Do toho všetkého sa nejako museli vysporiadať s nedostatkom potravín, ktoré sa rozdávali len na pridelové lístky.

Po nasťahovaní sa Nemcov do súkromných domov a začiat-

ku leteckých náletov všetci začali pociťovať ďalšiu vlnu strachu. Schovávali sa v pivniciach či vo vykopaných úkrytoch školských dvorov. Obec mala dve školy. Preto sa aj prerušilo školské vyučovanie od polovice októbra 1944 do 15. januára 1945. V októbri nastalo daždivé počasie, nepriaznivo vplyvajúce na ukryté obyvateľstvo.

Konečne sa však začal približovať front, čo donútilo väčšinu nepriateľských vojsk ustúpiť. V obci ich zostalo len pár, pričom pravdepodobne s nútenou pomocou dezertovali. Do obce vstúpili 27. októbra 1944 o 18. hodine vojská Červenej armády vítané šťastným obyvateľstvom.

Nepriateľ sa však držal blízko, a tak boje o Lekárovce trvali takmer až do konca novembra 1944. Počas týchto mesiacov nemeckí velitelia prišli s nútenou evakuáciou, ktorú však nebolo ľahké zrealizovať, lebo obec leží na rovine. Lekárovčania sa rozišli po okolí, niektorí až do Veľkých Kapušian, vzdialených cca 12–13 kilometrov.

Podaktorí z nich našli smrť práve v Kapušianoch. Prebiehajúce boje ničili obydlia ľudí, tým prehľbovali ich strach a biedu.

Na konci novembra ofenzíva Červenej armády definitívne vyhnala nemecké a maďarské vojská. Pamätným dňom bol 22. november 1944 o 15. hodine. Vojna si od obce bezprostredne vyžiadala 22 mŕtvych. Nakoniec ich bolo viac, lebo aj po vyhnaní vraždiacich katanov, vojna sa pripomínala výbuchmi mín pri orbe pozemku, granátov v domoch, či strate života počas evakuácie. Na obecnom cintoríne, na jeho pravom okraji, ležia aj vojaci z ra-

dov Červenej armády. Im patrí nehynúca večná vďaka a česť, že vybojovali mier, slobodu a že vyhnaní zločincov z chotára obce a priľahlého okolia.

Bezprostredne po vojne

Postupne sa začalo aspoň so základnými opravami zničených domov, vypálených stodôl. Deti sa nemali kde učiť, pretože jednu školu zasiahli delostrelecké zásahy a poškodeniu sa nevyhol ani kostol a druhá škola, kde Nemci vybudovali vojenský sklad, na druhom brehu rieky Uh, bola zničená úplne. Navyše sa vo funkčnom stave nezachoval ani prechod medzi oboma časťami dediny.

Lekárovce sa opätovne pripojili k Československu 2. apríla 1946. Mnohým Lekárovčanom pomohla finančná pomoc na rekonštrukciu domov.

Záhor

Okupácia dediny

Dňa 23. marca 1939 bola obec násilne pridelená k Maďarsku. Prápor pechoty vtrhli do priľahlých dedín obvodu Sobrance, kde dochádzalo k odstráneniu telefónneho vedenia, miestnych tabúl a značením a krádežiam v obchodoch.

Následne sa prvotná situácia vyostřila, po tom, čo sa spustila prestrelka medzi maďarskými a slovenskými vojakmi, najmä pri Nižnej Rybnici. Dňa 4. apríla 1939 bol podpísaný Protokol o hraničnej čiare Slovenska a Maďarska. Tým pádom okupantský štát získal okrem 40 iných obcí, aj Záhor a zmenil mu názov na Zahar.

Dedinu začal spravovať vojenský okresný veliteľ sídliači v Sobranciaciach. Zvolal si všetkých predstaviteľov úradov v obciach a nastolil im povinnosť zložiť sľub vernosti Maďarsku, čo znamenalo aj zavedenie maďarčiny do úradného styku. Keďže sa udialo aj anektovanie Podkarpatskej Rusi maďarskými vojskami, zmenilo to príslušnosť obvo-

du Sobrance, čím úradne prešiel do Užskej administratívnej exozitúry.

Aj v Záhore sa „presadila“ Strana slovenskej národnej jednoty a vymenovala tu svojho dôverníka, aby zastupoval jej záujmy.

Vo vojnových rokoch 1939–1944 zo Záhora povolali chlapcov a chlapov od 12 do 23 rokov, aby sa zúčastnili povinnej predvojenskej výchovy. Rokom 1939 kalvínski kňazi spustili po maďarčovanie tunajšej kalvínskej ľudovej školy. Aj tu, podobne, ako v Lekárovciach, vzišla prosba od slovenských občanov, aby sa učilo po slovensky.

Oslobodenie Záhora

Záhoru priniesla Červená armáda slobodu 27. októbra 1944. Dedinu spravoval zatiaľ Revolučný národný výbor. Boje sa ešte pár týždňov koncentrovali okolo Sobraniec.

Po odznení vojnových hrôz nastalo obdobie postupnej obnovy. Záhorčania sa ukázali byť veľmi ľudskými a súdržnými pri tejto obnove.

Sejkov

Po Viedenskej arbitráži žilo v obci prevažne slovenské obyvateľstvo. Pripojením k Maďarsku sa zmenila jeho hospodárska situácia, pretože zrazu nemali odbyť na svoje výrobky.

Počas takzvanej Malej vojny do obce vpadli maďarskí vojaci na motorizovaných prostriedkoch v počte 1 motorizovaný pluk, 1 cyklistická rota, 1 tanková čata, v línii Užhorod-Sobrance-Michalovce.

Zmätkom počas prvých dní ostala sobrancecká pošta neobsadená. Tam slúžiaci poštmajster František Patočka a školský inšpektor Alfonz Hrdina oznámili telegrafom do Michaloviec presné informácie o maďarskom vojsku operujúcom v oblasti. Poštmajster sa však trestu nevyhol, za vlastizradu ho ráno pred poštou zastrelili. Po Malej vojne aj Sejkov sa stal obcou zabranou Ma-

darskom. Dedina musela zmeniť svoj názov na Székó.

Zopár dní pred Veľkou nocou došlo k násilnému odvozu miestnych Židov do Užhorodu, odkiaľ smerovali do koncentračných táborov v protektoráte v Poľsku. Zachovalo sa svedectvo pamätníka Štefana Blaška: „Vo veľkonočnej dobe roku 1943 maďarskí žandári pod bodákmi násilím z ich vlastných domov odvádzali v hlúčikoch židovské rodiny ulicami Sobraniec na žandársku stanicu. Stade boli vyvezení do Užhorodu, kde ich skoncentrovali do tábora na tehelni (na cehelni). Po čase postupne ich odvádzali v dobytých vagónoch železnicou do Poľska“.

Priebeh oslobodenia obce

Na oslobodení obce, počas prebiehajúcej Východokarpatskej operácie 28. októbra 1944, najväčšiu zásluhu mali útvary pravého krídla 18. armády 4. UF genpor. Jevgenija Petroviča Žuravľova.

I po oslobodení čelil Sejkov pechotným a delostreleckým útokom nemeckých vojakov. Po ich odznení sa pre obec vytýčilo spravovanie zastúpené Okresným národným výborom v Sobranciaciach. Prvoradou prioritou sa pre najbližšie dni až roky stala obnova dediny a odstránenie vojnových následkov.

Ruskovce

Pamätným dňom pre túto dedinu sa stal 5. apríl 1945. Slobody sa občania Ruskoviec dočkali od Červenej a Rumunskej kráľovskej armády. Počas oslobodzovania obce prišiel o život major rumunskej armády neznámej totožnosti.

Nižná Rybnica

Druhá svetová vojna mala aj pre obyvateľov tejto obce zlé následky v podobe zničeného osobného majetku a zrekvirovaných hospodárskych zvierat a produktov. Uvádzajú sa počty šiestich zničených domov a tridsiatich štyroch poškodených.

Martin Elekanič, člen ZO SZPB Sobrance

Spomienka na vraždenie v Suchom Potoku

Dňa 21. októbra 2024 ubehlo 80 rokov od vyvraždenia 7 nevinných obetí v osade Suchý Potok pri Kocihu v okrese Rimavská Sobota.

Október 1944 sa v oblasti južného Gemera stal miestom prvého stretu nemeckých hrdlozrezov z divízie Horst Wessel, ktorá postupovala z Maďarska na Slovensko potlačiť Povstanie. Po prekročení hranice medzi Sobôtkou a Čerenčanmi postupovali bez odporu až po obec Hrachovo. Medzi obcami Rimavské Zalužany a Rimavskou Baňou narazili na odpor dobre pripravenej obrannej línie povstaleckej armády, ktorá Nemcov zastavila na niekoľko dní.

Nemeckí pozorovatelia z veže hrachovského kostola hľadali slabé miesto v obrane. Upútal ich ruch v osade na ľavom krídle Suchého Potoka, kde osadníci mimo priamych bojov pracovali na poliach a s po-

vozmi zväžali úrodu a z hory aj drevo. Deti pásli dobytok na okolitých pasienkoch.

V skorých ranných hodinách dobehol do osady sused z dolnej samoty a varoval osadníkov, že k nim idú od Hrachova Nemci, aby utekali. Chlapi zapriahli povozy, naložili deti a nevyhnutné veci a odviezli ich do hory. Manželky a ostatní muži ostali ešte nachystať jedlo a ďalšie veci.

Chlapi, ktorí odviezli deti do hory, počuli pri návrate do osady strelbu, krik a výbuchy. A potom už nastalo iba ticho a spúšť.

Pri vrátnici do Koniarov ležali rozstrúpané telá Jána Koniara, Pavla Selčana a Pavla Obročníka. U susedov pred domami ležali nehybné telá troch matiek – Emílie Pupalovej, Agnesi Halajovej a Margity Šulekovej. V hore zanechali tieto tri matky desať sirôt. Jedna z nich, hoci umierala,

ešte stačila vyrieknúť „dobytek a deti ste zachránili, ale ženy nie“. A skonala.

Čo sa v obci odohralo rozprávali: Zuzana Múková, matka dvoch detí a Mária Bitalová, matka 10 detí.

Nemci, medzi ktorými boli aj hovoriaci po slovensky a aj po maďarsky, vyhnaní všetkých z domov von pred Koniarovo humno. Oproti nim postavili guľomet.

Jeden z nich pristúpil k plačúcim ženám a po slovensky im povedal: „Ženy a deti nestrieľame, ak sa vykúpia“, a začal im strhávať z hrdla retiazky a z prstov obrúčky! Ostatní Nemci zatiaľ rabovali z domov čo im padlo do očí a pchali si to do vriec. Nakoniec poslali do domu ženy s deťmi. Tie však Nemcom neverili a komorovým okienkom ušli poza dom do lesa. Mali šťastie, pretože nemeckí katani, keď po-

strieľali mužov, otvorili dom a pustili doň dávku z plameňometu a vhodili aj granát. Po tomto masacre sa pobrali na dolnú časť osady, kde popravili spomínané tri sestry.

Potom sa trestný oddiel pobral smerom na Kocihu, kde „oslavovali likvidáciu banditov“. Podguráženým Nemcom sa zapáčila dievčina – cigánka Julka Kaločayiová, ktorú odobrali rodičom a celú noc sa s ňou „zabávali“. Ráno ju našli zastrelenú, hodenú v potoku pri Mlyne.

V deň pohrebu týchto nemeckých obetí nesmel nikto plakať, pretože vraj „za banditmi a židmi sa plakať nesmie“.

* * *

Dnes nám túto tragédiu pripomína pamätník pod lipou pred evanjelickým kostolom v obci Kociha. Je mementom budúcim generáciám, aby sa nikdy viac niečo také neopakovalo.

Jozef Pupaľa, predseda ZO SZPB armádneho generála Ľudvíka Svobodu v Čiernom Potoku

Ktoré neutrálne štáty pomáhali Hitlerovi?

Počas 2. sv. vojny Hitlerovi pomáhali aj štáty, ktoré boli formálne neutrálne, pričom dodávali mu nevyhnutné strategické suroviny, napr. volfrám, chróm, železo, rôzne potraviny, napr. sardinky, tvrdí expert Národného centra historickej pamäte pri prezidentovi RF Oleg Matvejev.

Po rozpútaní 2. sv. vojny ostali aj v Európe štáty, ktoré si zachovali neutralitu a vyhli sa účasti v bojoch: Švajčiarsko, Švédsko, Turecko, Portugalsko, Španielsko a Írsko.

„Čistota tejto neutrality, s výnimkou Írska, bola pošípená vzájomne výhodnými tajnými dohodami s Hitlerom, na čo si dnes v týchto štátoch akosi nechcú spomenúť,“ zdôrazňuje Matvejev.

Lenže všetko tajné sa raz zverejní a tak to bolo aj s Hitlerovými dohodami. „Sovietskej kontrarozviedke o nich hovoril pri vypočúvaní v NKVD ZSSR bývalý člen Reichstagu legačný poradca Obchodného oddelenia nemeckého MZV Wilhelm Bisse,“ uviedol Matvejev a dodal, že Bisse bol členom NSDAP od roku 1931, poslancom Reichstagu v rokoch 1933–1942, a sovietske úrady ho zaistili v Berlíne 26. 6. 1945.

Jeho výsluch odhalil, že „Nemecko malo tajné dohody so štátmi, ktoré sa vyhlásili za neutrálne voči vojne Nemecka so Sovietskym zväzom... Podpisovanie tajných dohôd riadil z nemeckej strany riaditeľ Obchodno-politického oddelenia pri MZV Emil Wil,“ uviedol Bisse.

Konkrétnosti dohôd

Hitler mal plán na dobytie Švajčiarska za 2–3 dni v rámci operácie Tannenbaum, no nakoniec usúdil, že z jeho neutrality bude mať väčší prospech. Mal s ním však dohodu, že bude prepúšťať nemecké vojská do Talianska, že bude Nemecku dodávať zariadenia a presné merače, ložiská pre nemecký vojenský priemysel. Nemecko za to Švajčiarsku dodávalo uhlie, železo, oceľ a aj zbrane, osobitne PVO. Dohoda fungovala do novembra 1944, uvádzal Bisse.

Matvejev však k tomu dodáva, že „bývalý diplomat buď zabudol, alebo len o tom nevedel, že okrem dopravnej a ekonomickej obchodnej dohody, v zmluve bola aj finančná časť, na základe ktorej sa Švajčiarsko zaviazovalo predávať Nemecku zlato a iné cenné kovy za ríšske marky, aby tie boli konvertibilné ako svetová mena“.

Sardinky z Portugalska

„S Portugalskom Nemecko podpísalo dohodu na začiatku vojny so ZSSR. Portugalsko sa zaviazalo každoročne dodávať Nemecku 1500 ton volfrámu

a tieto dodávky boli plnené,“ uvádzal Bisse a konkretizujúcu dodávku hovoril o „do jedného milióna krabíc rybacích konzerv (sardinky). Nemecko na oplátku dodávalo Portugalsku protiletadlové zbrane. Nemecko sa tiež zaviazovalo, že nebude torpédovať švédske lode, ktoré do Portugalska dopravovali PHM z USA.

Čo sa týka Španielska, nemecké štáby Wehrmachtu rozpracovali v rokoch 1940–1941 operačné plány vpádu na Pyrenejský polostrov vojskami armádnej skupiny „D“ (plány Feliks, Ilona a Izabela) s cieľom zachvátenia Gibraltáru i španielskej a portugalskej prístavnej infraštruktúry na atlantickom pobreží“.

„Okrem toho bola plánovaná aj okupácia Kanárskych ostrovov, ostrovov Zeleného mysu a obsadenie francúzskeho prístavu Dakar na západnom pobreží Afriky.

V prípade, žeby Franko odmietol prepustiť nemecké vojská na svoje územie, rávalo sa s jeho výmenou na iného „caudillo“,“ dodal Matvejev a upresnil, že tieto záležitosti chcel Hitler riešiť až po ukončení vojny so ZSSR.

Frankov režim prejavil Hitlerovi vďaka za pomoc v občianskej vojne aj povolením účasti španielskych dobrovoľníkov proti ZSSR. Od júna 1941 po október 1943 bojovalo na východnom fronte okolo 45 tisíc Španielov, vrátane „Modrej divízie“, čo bola 250. pechotná divízia Wehrmachtu.

Tajná dohoda Nemecka so Španielskom bola predovšetkým o dodávkach 1400 ton volfrámu ročne. V skutočnosti však Nemecko dostávalo len 700–800 ton.

Ďalšou súčasťou dohody bola téma námorného loďstva, čo však obsahovala, Matvejev tvrdí, že nevie.

Nemecko podľa dohody dodávalo Španielsku všetky druhy zbraní, osobitne PVO, vrátane trofejných zbraní.

Matvejev však hovorí, že nemecký diplomat asi nemal vedomosť o tom, že okrem volfrámu Španielsko dodávalo Nemecku aj iné strategické suroviny, ako: železnú rudu, zinok, olovo a ortuť. Španielsko bolo pre Nemecko aj prekládkou tovarov z Latinskej Ameriky, vrátane priemyselných drahokamov a platiny.

Švédske železo

Napriek neutralite Švédsko povolilo zapojiť sa do bojov na strane Nemecka vyše 300 svojimi dobrovoľníkmi a ďalších vyše tritisíc Švédov bojovalo proti ZSSR vo fínskej armáde v zostave Švédskeho dobrovoľníckeho zboru a Švédskej dobrovoľníckej roty.

„Nemecko malo so Švédskom aj tajnú dohodu, na základe ktorej Švédsko prepúšťalo svojim územím nemecké vojská, smerujúce do Nórska a Fínska. Nemecko za to Švédsku platilo protiletadlovými zbraňami a dodávkami uhlia v objeme 6 miliónov ton ročne. Švédsko, okrem toho, dodávalo Nemecku ložiská,“ prezradil na výsluchu Bisse.

Nespomenul však, že počas celej vojny Švédsko dodávalo Nemecku vysokokvalitnú železnú rudu, zdôraznil Matvejev. „Historici vyrátali, že okolo 40 % nemeckej výzbroje bolo vyrobené zo švédskeho železa. Celkovo bolo v rokoch 1941–1944 cez švédske územie prevezených do 2 miliónov nemeckých vojakov a okolo 100 tisíc vagónov vojenských nákladov,“ zdôraznil Matvejev.

Lavírovanie podľa východných zvyklostí

„Pri Tureckom vyhlásenej neutralite v 2. sv. vojne bola jeho politická orientácia učebnicovým príkladom správania sa podľa východných zvyklostí. Smer orientácie určoval presne pohyb frontu,“ povedal Matvejev.

„Pokiaľ sa do prepadu ZSSR Nemeckom Turci pridriavali skôr probritskej línie, od júna 1941 po podpise Zmluvy o nenapadnutí s Nemeckom začala turecká vláda otvorene sympatizovať s Hitlerom a bola pripravená vstúpiť do vojny na jeho strane hneď po páde Stalingradu. Takmer miliónová zmobilizovaná turecká armáda stála v Zakaukazsku, južne od Batumi, a čakala na svoj čas,“ dodal.

V auguste 1942 turecký premiér Mehmed Şükrü Saracoglu v rozhovore s veľvyslancom Nemecka v Turecku Franzom von Papenom vyhlásil, že „zničenie Ruska je stáročnou túžbou tureckého národa“, pripomenul historik. Po porážke Wehrmachtu pri Stalingrade a jeho následný ústup zo severného Kaukazu urobili tieto plány nedosiahnuteľnými, podtrhol Matvejev.

„Antihitlerovskí spojenci sa po tom začali snažiť o prinútenie Turecka na vstup do vojny proti Nemecku na jar 1943. Lenže neustále lavírovanie medzi bojujúcimi štátmi priviedlo k roztrhnutiu ekonomických vzťahov s Nemeckom až na začiatku augusta 1944, a vyhláse-

Čo píš o (proti)fašizme iní?

(Dokončenie zo str. 7)

„Nenávidím Indov. Sú to zvierací ľudia so zvieracím náboženstvom.“ Takmer rovnako však nenávidel aj Nemcov, pričom trval na tom, že „s Indmi a Nemcami by sa malo na celom svete zaobchádzať ako so zvermi“.

...Churchillovým vojnovým zločinom bola bombová vojna rozpútaná proti nemeckým civilistom. Keď sa Ribbentrop, ako nemecký veľvyslanec v Británii, stretol s Churchillom, ten mu so všetkou úprimnosťou povedal: ak sa Nemecko pokúsi znovu získať svoju moc, opäť ho zničíme. Ako vidíte, nešlo o Hitlera, nešlo o národný socializmus a ani o nič iné. Išlo o tú istú maniakálnu túžbu po moci a inštinktívnu nenávisť voči každému, kto sa o ňu pokúsi.

V rokoch 1943–1944 Churchillova bombová vojna nadobudla podobu ohnivých holokaustov. Jeho nepochybným vrcholom bolo zničenie Drážďan, mesta úplne zbaveného akejkoľvek vojenskej infraštruktúry, ale naplneného utečencami.

AM z 1. 12. 2024, výňatok

■ Zomrel vykonávateľ rozsudku nad nacistom Eichmannom

Muž, ktorý popravil obesením nacistického vojnového zločínca Adolfa Eichmanna 1. 6. 1962, zomrel 26. novembra vo veku 88 rokov.

Eichmanna, ako jedného z architektov „konečného riešenia“ židovskej otázky, vypátrala po druhej svetovej vojne izraelská rozviedka Mosad v Argentíne, odkiaľ ho 11. mája 1960 uniesla a dopravila do Izraela, kde bol postavený pred súd a 15. 12. 1961 odsúdený.

Za vykonávateľa súdneho verdiktu bol spomedzi príslušníkov väzenskej stráže vybraný – žrebom a proti svojej vôli – dovtedy verejnosti neznámy dozorca Šalom Nagar. Až v roku 1992 jedna z izraelských rozhlasových staníc pri príprave materiálu k 30. výročiu Eichmannovej popravy, narazila na Nagarovo meno.

Podľa teraz.sk z 28. 11. 2024

nie vojny Nemecku sa udialo až 23. 2. 1945, avšak aj to bez bezprostrednej účasti v bojoch,“ uviedol Matvejev.

O charaktere dohôd hitlerovcov s Tureckom

„Nemecko malo s Tureckom dve dohody. Prvou bola hospodársko-politická a druhou tajná, obe boli podpísané približne v roku 1939 alebo na začiatku roku 1940,“ dodal bývalý diplomat.

„Turecko, ktoré sa vyhlásilo za neutrálny štát počas vojny Nemecka s Anglickom, a potom so Sovietskym zväzom, pomáhalo Nemecku, zabezpečujúc ho strategickými surovinami pre vojnový priemysel. Zaviazalo sa dodať Nemecku 100 tisíc ton chrómovej rudy, nutnej na výrobu všetkých palných zbraní. Namiesto 100 tisíc ton ročne bolo dodaných 50 tisíc ton v rokoch 1940, 1941 a 1942. A od roku 1943 bolo dodaných nie viac ako 30 tisíc ton ročne,“ tvrdil Bisse.

Turecko tiež podpísalo dohodu o prepúšťaní obchodných a vojenských lodí cez Dardaneľy zo Stredozemného do Čierneho mora a späť, poznamenal Bisse.

Nemecké obchodné lode boli radené do konvojov vojenských plavidiel, aby boli chránené pred anglickými ponorkami v Stredozemnom mori, vyplynulo z tajnej dohody, ktorú Bisse okomentoval pri výslu-

chu. „Tá bola, podľa mňa, účinná do roku 1944, pretože vtedy boli urobené akési dohody s Tureckom, lenže o ich obsahu nič neviem,“ tvrdil Bisse.

* * *

Vojenský tribunál berlínskej posádky odsúdil 16. 4. 1946 Bisseho, na základe výnosu Prezídia Najvyššieho sovietskeho ZSSR z 19. 4. 1943, na trest smrti zastrelením. Rozsudok bol vykonaný v Berlíne. Dňa 13. 11. 2002 hlavná vojenská prokuratúra RF rozhodla, že Bisse nebude rehabilitovaný.

Súčasná „neutralita“ po švajčiarsky

Švajčiarsko síce nie je členom EÚ a NATO, lenže Bern sa aj tak pripojil k takmer všetkým protiruským sankciám od 24. 2. 2022. Švajčiarski vojaci sa zapájajú, len v roku 2024, do 20 medzinárodných manévrov za svojimi hranicami a štyroch na svojom území. Všetkých týchto cvičení sa zúčastňujú štáty NATO.

Bern tiež zablokoval ruské financie v hodnote 8,8 mld. USD, vláda Švajčiarska zablokovala aj okolo 7,4 mld. švajčiarskych frankov (cca 8,45 USD) ruskej centrálnej banke.

Minister zahraničia RF S. Lavrov na základe tohto vyhlásil, že Švajčiarsko stratilo svoj neutrálny štatút. No a to, že v roku 2024 začalo vo veľkom predávať zbrane, tento postoj len potvrdilo.

Vladimír Mikunda

AKCIA T4 - program nacistov zameraný na likvidáciu postihnutých ľudí

Eutanázia, bez toho, aby bola chorým vyžiadaná, sa v Nemecku v druhej polovici 30. rokov vykonávala v nemocniciach pre nevyliciteľne chorých a prementálne postihnutých. Iróniou je, že toto „dobrodienie“ sa spočiatku upieralo Židom, ktorí boli považovaní za občanov, požívajúcich menší právny nárok podieľať sa na pokroku.

Program zameraný na elimináciu postihnutých ľudí bol spustený ešte pred nástupom nacistov k moci. Už na zjazde bavorských psychiatrov v roku 1931 sa diskutovalo o eutanázii a sterilizácii duševne chorých osôb. „Od roku 1933 mohli študenti lekárske fakulty navštevovať prednášky z predmetu – rasová hygiena. V roku 1936 sa zmiňuje o likvidácii duševne chorých ľudí jeden článok v nemeckom lekárskom časopise. Ušetrení od tejto propagandy neboli ani bežní občania. Pre dospelých tu boli propagandistické filmy, konkrétne jeden 'Žalujem', bol celý venovaný eutanázii. Uvedený film je o žene s roztrúsenou sklerózou, ktorú jej vlastný manžel, lekár, usmrtil. Bohužiaľ, sa ale nacisti snažili vštepovať svoju propagandu aj deťom. Na stredných školách bola dokonca používaná učebnica matematiky, v ktorej sa riešila otázka problému s nákladmi na starostlivosť o dlhodobo chorých, telesne i mentálne postihnutých a trestancov.“

V septembri a októbri 1939 bolo zavraždených vyše 1 000 chorých v obsadenom Poľsku. 9. októbra 1939 bol v Nemecku rozoslaný dotazník, ktorý sledoval podchytenie pacientov. Chorých najskôr posudzoval „znalec“ a svoj nálež potom predkladal „vrchnému znalcovi“. Ak ten usmrtenie schválil, ďalším postupom bola poverená spoločnosť GEKRAT.

1. októbra 1939 Hitler vydal tajný výnos oprávňujúci jeho osobného lekára Karla Brandta (1904–1948) a Philippa Bouhlera (1899–1945) z „vodcovskej“ kancelárie na uplatňovanie eutanázie na pacientoch v ústavoch na území celej Veľkonemeckej ríše. Bol to prvý priamy príkaz na uskutočňovanie eutanázie.

Ešte pred vydaním spomenutého výnosu začalo Nemecko uskutočňovať program nazvaný Akcia T4. Program bol zameraný na eliminovanie

počtu postihnutých ľudí. Pred jeho spustením začalo od januára 1940 v niektorých nemeckých väzniciach a psychiatrických liečebniach dochádzať k selekcii „menejcenných“ pacientov, ktorí následne boli odosielaní do zvláštnych „ústavov smrti“, kde boli vraždení plynom. V apríli 1940 vedenie nacistického „programu eutanázie“ zriadilo pre tento účel prvú organizačnú centrálu v Berlíne na Tiergartenstraße 4. Z toho vznikol neoficiálny názov tejto organizácie – T4. Jej program je neskôr označovaný ako Akcia T4.

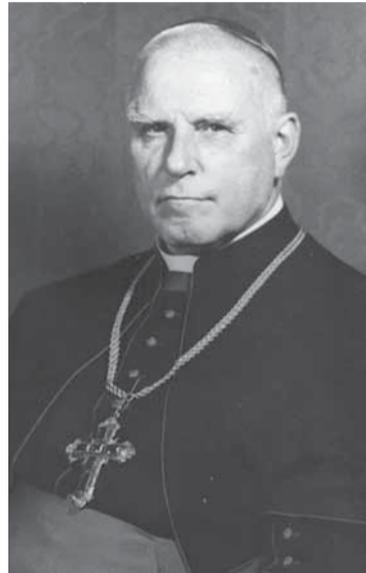
Na realizáciu samotnej Akcie T4 bola zriadená samostatná inštitúcia. Každé štátne zariadenie ju muselo informovať o práceneschopných ľuďoch, ktorí sú viac ako päť rokov chorí. Slúžil na to dotazník, v ktorom boli uvedené všetky potrebné informácie, vrátane rasy, národnosti, príbuzných, kto za nich finančne zodpovedá a pod. O pacientovi, ktorý mal podstúpiť eutanáziu „rozhodlo trojčlenné grémium znalcov (...) bez toho, aby takúto osobu čo i len videli alebo aspoň preštudovali jej chorobopis“. O kvalite skúmania týchto dotazníkov svedčí aj fakt, že jeden z „odborníkov“ dokázal v roku 1940 v priebehu dvoch týždňov vyhodnotiť celkovo vyše dvetisíc dotazníkov.

Vypracovanie dotazníkov mala pod gesciou Ríšska pracovná komisia liečebných a sociálnych ústavov. Aj ďalšie inštitúcie mali podľa autorky eufemistické názvy. Napríklad Ríšska komisia pre vedecký prístup k vážnym chorobám dané dedičnosťou a telesnou konštitúciou sa mala v praktickom živote zaoberať likvidáciou detí. Dobročinná prepravná spoločnosť pre chorých dovážala pacientov do samotných likvidačných centier, zatiaľ čo Dobročinná nadácia pre ústavnú starostlivosť zaisťovala prostriedky na likvidáciu pacientov, a to priamo od samotných príbuzných, pričom bez toho, žeby sa akokoľvek zmienila, ako s peniazmi nič netušiacich príbuzných v skutočnosti nakladá. Keď pacient zomrel, príčina smrti sa jednoducho vymyslela, a tak sa aj uviedla v úmrtnom liste.

Od spomínaného apríla 1940 rozbehli svoju činnosť štyri „ústavy smrti“, kde boli chorí vraždení v plynových komorách vydávaných za sprchy. Neskôr sa počet tých-

to „ústavov“ rozšíril na šesť.

Aj keď bola Akcia T4, označovaná ako „tajná ríšska záležitosť“, celkom utajiť ju nebolo možné a v mnohých ústavoch dochádzalo k protestom alebo aspoň k pasívnemu odporu. Až verejná kritika münsterského biskupa Clemensa Augusta von Galena (1878–1946) donútila nacionálno-socialistické vedenie oficiálne ukončiť Akciu T4. Biskup von Galen vo svojej slávnej kázni, prednesenej v kostole sv. Lamberta dňa 3. augusta 1941, povedal: „Nezabíjaj. Boh vryl toto prikázanie do duší ľudí dávno pred akýmkoľvek trestným

Münsterský biskup Clemens August von Galen.

zákonníkom (...) Boh tieto prikázania vryl do našich sŕdc (...) Sú to nemenné a základné pravdy nášho spoločenského života (...) Kde v Nemecku a kde, tu, je poslušnosť Božím prikázaniam? (...) Pokiaľ ide o prvé prikázanie: 'Nebudeš mať predo mnou cudzích bohov', namiesto Jediného, Pravého, Večného Boha, si ľudia stvorili na príkaz svojho rozmaru svojich vlastných bohov, ktorých by mali uctievať: Prírodu, štát, národ alebo rasu.“

A biskup ďalej pokračoval: „Ak raz pripustíme, že ľudia majú právo zabíjať svojich 'neproduktívnych' blízkých – aj keby sa to spočiatku týkalo len bezbranných a úbohých duševne chorých – potom v zásade priznáme, že je povolené beztrestne vraždiť všetkých neproduktívnych ľudí.“

Pre veľkú popularitu von Galena sa nacisti neodvážili biskupa potrestať. Takéto šťastie už nemal Lothar Kreyssig (1898–1986), sudca z Brandenburgu nad Havolou, ktorý ako sudca napísal oficiálny protest ministromi spravodlivosti Franzovi Gürtnerovi (1881–1941), že „celý program T4 je nelegálny, pre-

Vila na Tiergartenstraße.

tože na jeho uskutočnenie nebol vydaný žiadny platný zákon. Gürtner odpovedal: 'Ak nedokážete rozpoznať Vodcovu vôľu ako zdroj zákona, nemôžete zostať ďalej sudcom'. A následne Kreyssiga zbavili funkcie sudcu.

Pre veľké protesty katolíckej i evanjelickej cirkvi sa Hitler rozhodol 24. augusta 1941 Akciu T4 ukončiť. Do tohto času bolo zavraždených vyše 70 000 ľudí, ktorých špeciálne vybraní lekári označili ako „lebensunwert“ a ďalších 30 000 bolo zaregistrovaných ako budúce obete. Aj napriek oficiálnemu ukončeniu Ak-

cie T4, pokračovalo vraždenie psychicky a telesne postihnutých naďalej. Dialo sa tak predovšetkým počas leteckých náletov na Nemecko v rokoch 1943–1944, kedy museli byť mnohé ústavy vyprázdnené. Aj na obsadených sovietskych územiach bolo zavraždených veľké množstvo pacientov. Presný počet eutanázie nie je známy, no na norimberskom procese bol ich počet odhadnutý na 275 000. Môžeme skonštatovať, že vraždenie bezbranných pacientov malo len krôčik od tzv. konečného riešenia židovskej otázky.

Ladislav Moravík, VŠZaSP sv. Alžbety Bratislava

16 skutočných dôvodov zavraždenia Kaddáfiho???

1. Líbya nemala žiadne účty za elektrinu, tá bola zadarmo pre všetkých občanov.

2. Úrokové sadzby pri úveroch neexistovali, banky vlastnil štát a pôžičky pre občanov boli úročené sumou 0 %.

3. Kaddáfi sľúbil, že jeho rodičia nedostanú dom, kým ho nebudú mať všetci v Líbyi. Kaddáfiho otec zomrel počas jeho vlády v jurte.

4. Všetci novomanželia v Líbyi dostali od vlády 60 tisíc finančných prostriedkov, takže si kúpili vlastný byt a založili rodinu.

5. Vzdelanie a lekárske ošetrovanie boli v Líbyi zadarmo. Pred Kaddáfim bolo gramotných len 25 % a za jeho vlády 83 % občanov.

6. Ak Líbyjčania chceli žiť na farme, dostali zadarmo vybavenie domácnosti, semená a dobytok.

7. Ak by sa občania Líbye nemohli liečiť doma, vláda im dala financie na cestu do zahraničia na liečbu plus 2 300 USD na ubytovanie a cestovanie.

8. Ak by si Líbyjčan kúpil auto, vláda by financovala 50 % z jeho ceny.

9. Cena benzínu bola 0,14 USD za liter.

10. Líbya nemala žiadny zahraničný dlh, mala rezervy vo výške 150 mld. USD (v súčasnosti globálne zmrazené).

11. Líbyjčania, ktorí si nemohli nájsť prácu hneď po škole, prežili tak, že štát im zaplatil priemernú mzdu povolania, akoby boli zamestnaní, kým si prácu nenašli.

12. Časť líbyjského predaja ropy bola priamo spojená s bankovými účtami všetkých občanov.

13. Matka, ktorá porodila dieťa, dostala 5 000 USD.

14. Chlieb stál 0,15 USD.

15. 25 % Líbyjčanov malo tituly.

16. Kaddáfi uskutočnil najväčší projekt zavlažovania na svete, známy ako „Projekt Veľký muž“, aby poskytol vodu v celej svojej púšti.

Táto informácia sa šíri internetom s dodatkom: „ak sa tomuto hovorí DIKTATÚRA, tak rozmýšľam, čo je to DEMOKRACIA?“ Nakoľko je informácia pravdivá??? Určite je podnetná.

• **Banská Bystrica:** Ing. Jela Adamcová 70, Mgr. Anna Hluchá 92, Anna Oravcová a Irena Debnárová 80, RSDr. Ľubica Kvasnová 83 a Anna Hlinková 89 rokov.

• **Bardejov 2:** Jozef Olšanský 92 rokov.

• **Bardejov 4:** Andrej Pavličko a Mária Majerčíková 70 a Margita Krajňáková 75 rokov.

• **Becherov:** Štefan Fedorko 75 rokov.

• **Berceliová:** MUDr. Július Migaľa a Mária Zdechovanová 75 rokov.

• **Bernolákovo:** Ružena Šmihlová a Mária Steinhubelová 80, Mária Urbanovičová a Alena Jurányiová 75 a Ing. Jana Záhorcová 60 rokov.

• **Bojnice:** Anton Vaňo 82 a Emília Tóthová 83 rokov.

• **Bratislava-Staré Mesto:** Tatiana Buzinkaiová 75 rokov.

• **Bratislava 20:** Ondrej Šaling 84 rokov.

• **Brezno:** Otto Weisenpacher 60 rokov.

• **Cetuna:** MUDr. Tomáš Zaťko 50 rokov.

• **Cigelfka:** Ladislav Košč 60 rokov.

• **Čabiny:** Mária Kohútová 81 rokov.

• **Čaňa:** Alžbeta Vargová 96, Katarína Karafová 85, Juraj Bokoč 84, Jolana Bittová 82, Mária Jenesská 80 a Monika Strapková 45 rokov.

• **Čirč:** Michal Didík 50 rokov.

• **Čierny Potok – ZO SZPB arm. gen. L. Svobodu:** Dominik Lakota 65 rokov.

• **Egreš:** Helena Kolesárová 75 rokov.

• **Galanta:** Ľudovít Kubovič 70 rokov.

• **Halič:** Zdena Jonášová 96 rokov.

• **Hažlín:** Anna Buzinkayová 80 rokov.

• **Hertník:** Mária Pekárová 94 rokov.

• **Hostie:** Eva Belicová 75 a Mgr. Mária Krajčová 45 rokov.

• **Horná Mičiná:** Milan Škamla 70 rokov.

• **Hrachovo:** Anna Šproková 65 a Ľubica Durmisová 60 rokov.

• **Hrušov:** Mária Miháliková 88 rokov.

• **Humenné:** Mária Paulišinová 85 a Sidonia Gabaniová 81 rokov.

• **Jakubany:** Martin Štucka 40 rokov.

• **Kamienka:** Viera Mošoňová 65 rokov.

• **Kokava nad Rimavicou:** Pavel Bajan 83, Magdaléna Gibalová 86 a Elena Sirotiaková 70 rokov.

• **Košice:** Rudolf Blaho 96, Margita Petrová 86, Anna Krajňáková 70 a Štefánia Olahova 60 rokov.

• **Kordíky:** Blanka Holbíková 85 rokov.

• **Kurov:** Helena Konigová 70 rokov.

• **Lastovce:** Anna Paľová 80 rokov.

• **Lenatov:** Eva Barbuľáková 60 rokov.

• **Lipt. Mikuláš:** Mária Lamperťová 75 rokov.

• **Liptovská Teplička:** František Dodoš a Štefan Koreň 75 a Ján Jurčík 83 rokov.

• **Lovinobaňa:** Jolana Hroncová 75 rokov.

• **Lučenec:** Silvia Heisterová 65 rokov.

• **Martin:** Jozef Vizár 85 rokov.

• **Málinec:** Dagmar Sibillová 81 rokov.

• **Medzibrod:** Silvia Tešínska 70 rokov.

• **Medzilaborce:** Jarmila Hricková 65 a Antónia Klimeková 70 rokov.

• **Michalovce:** Eva Andrejčíková 75 rokov.

• **Milhostov:** Žofia Bodnárová 75 rokov.

• **Myjava:** Ján Michalička a Eva Tomeková 70, Ivan Hmirák 83 a Oľga Selecká 86 rokov.

• **Nižné Ružbachy:** Anna Matavová 70 rokov.

• **Nový Svet:** Igor Botka 70 rokov.

• **Partizánske:** Anna Martineková 85, Ľudmila Belianská 75, Mgr. Soňa Múčková 75, Božena Števíčková 70 a Ľubica Svitková 70 rokov.

• **Pliešovce – ZO SZPB Genmjr. A. Kordu:** Anna Rievajová 84 rokov.

• **Pohorelá:** Matej Gandžela 84, Mária Puťošová 81, Ján Kanoš a Veronika Garecová 75, Mária Kalmanová 81, Rudolf Polák 82, Mária Simanová 55, Milan Tlučák 84 a Anna Mikolajová 85 rokov.

• **Poltár:** Pavel Vilhan 70, Elena Gabľasová 92, Július Ridzoň 83, Eva Talánová 70 a Jozef Vretenička 80 rokov.

• **Prešov – ZO SZPB pri ZV SR:** Monika Sabolová 60, Juraj Dorko a Viera Miklošková 70 rokov.

• **Revúca – ZO SZPB gen. Viesta:** Jolana Neušelová 80, Oľga Kuchťová 75, Margita Vavrinčíková 75 a Marcel Hanes 30, Eva Gregorová 87, Oľga Hocková 84, Katarína Jakubovská a Dušan Kováč 83, Jarmila Ďurejová 81, Mária Grendová a Albína Vandrášiková 75 a Eva Jamnická 70 rokov.

• **Rimavská Sobota:** Ing. Ján Šimon 85 rokov.

• **Rožňava:** Ružena Hlaváčová 70, Zuzana Fabiánová 60 a Jaroslava Šišoláková 65.

• **Sečovce:** Terézia Jevošová 70 rokov.

• **Sobrance:** Mgr. Denisa Viňanská 50 rokov.

• **Sliač:** Milan Zemko 92, Mária Kožiarová 84 a Eva Králiková 91 rokov.

• **Snakov:** Helena Kocurová 65 rokov.

• **Stará Ľubovňa:** Mikuláš Jura 85 a Mikuláš Mayer 65 rokov.

• **Strážske:** Mikuláš Mižák 88 rokov.

• **Sučany:** Mgr. Saskia Balážová 25, Ľubica Halienová 86, Dana Lamošová 55 a Mgr. Marta Cengeľová 81 rokov.

• **Špania Dolina:** Dušan Lamper 82 rokov.

• **Tisovec:** Mária Ambrózová 88, Ing. Anna Krišková 80, Jarmila Krišková a Bc. Ján Pivovarčí 70, Július Pardupa 84, Ondrej Bútor 83, Anna Janáčová 75 a Mgr. Elena Jardeckyová 81 rokov.

• **Tomášovce:** Ondrej Baláž 81 rokov.

• **Trebišov:** Viera Gajdošová 70 rokov.

• **Trenčín 1 – ZO SZPB gen. Goliána:** Anna Lišková 88, Alžbeta Václavová 90, Marta Mikulášová 94, Marta Valíková 89 a Marián Mikulovský 81 rokov.

• **Trenčianske Teplice:** Mária Masaryková 80 rokov.

• **Uderiná:** Slavomíra Fridrichová 60 rokov.

• **Valaská Belá:** Július Podskoč 75 rokov.

• **Veľký Krtíš:** Irena Hudecová 83 rokov.

• **Vidiná:** Štefan Tarnok 81 rokov.

• **Vyšné Ružbachy:** Radoslav Babjarčík 45 a Elena Gončárová 75 rokov.

• **Vyšný Tvarožec:** Mikuláš Soroka 87 rokov.

• **Zalužice:** Ing. Eleonóra Mayerová 70 rokov.

• **Zlatníky:** Katarína Bratková 45 rokov.

• **Zvolen – Centrum 1:** Juraj Penička 102 rokov.

• **Žiar nad Hronom:** Mária Korková 70, Jana Joklová 75, Jaroslav Bulko a Alexander Daniš 81, Lýdia Bulíková, Milada Gašparová a Mária Kislerová 84 a Juraj Benedik 85 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme.

Ospravedlňujeme sa za chybné uverejnenie v B-11/24
Správne znenie: Trenčín 3 – ZO SZPB kpt. Štefana Šteflovíča:
 So zármutkom sme sa rozlúčili s Ing. Jánom Tvarožkom, ktorý nás opustil 31. 10. 2024 vo veku 74 rokov. *Češ' jeho pamiatke.*

Navždy sme sa rozlúčili

- **Lučenec:** Erika Cerovská 70-ročná.
  - **Medzilaborce:** Emil Brzo 73-ročný a Mikuláš Prokopčák 43-ročný.
  - **Nová Baňa:** Anna Šurková 87-ročná.
  - **Partizánske:** Ľubomír Benisk 67-ročný.
  - **Utekáč:** Miroslav Štremajer 86-ročný.
- Češ' ich nehynúcej pamiatke!*

Smútok za Mikulášom Žižákom

Po krátkej chorobe 29. septembra 2024 zomrel dlhoročný tajomník Oblastného výboru SZPB vo Svidníku Mikuláš Žižák. 23. novembra by sa bol dožil 71 rokov.

Náš „Miky“ pochádzal z podduklianskej dediny Hunkovce, kde vyrástol a prežil detstvo. Profesionálne pracoval v policajnom zbore. Po odchode do výsluhového dôchodku a po oslovení svidníckymi zástupcami SZPB prijal ponuku pracovať na OblV SZPB vo Svidníku ako tajomník. V tejto funkcii zotrval 8 rokov. Vykonával ju zodpovedne a dbal na rast členskej základne. Jeho krédom bol jednoduchý priateľský vzťah k členskej základni, zvlášť si vážil bývalých príslušníkov odboja a nezabúdal na ich výročia. Rovnako si vážil dlhoročných členov oblastnej organizácie, ktorých patričným spôsobom príležitostne pozdravil. Počas svojho funkčného obdobia podľa požiadaviek sa podieľal na prípravách spomienkových osláv Karpatsko-duklianskej operácie na našej i poľskej strane. Organizačne zabezpečoval účasť našich členov na oslavách SNP v Banskej Bystrici i v Kališti. Rovnako aktívne sa podieľal na regionálnych oslavách SNP v Kobylniciach. Ako delegát nášho oblastného výboru sa zúčastnil na troch zjazdových rokovaní SZPB. Jeho záslužná práca vo zväzovej organizácii bola patrične ocenená ÚR SZPB udelením vyznamenania M. R. Štefánika I., II. a III. stupňa a medaily Za obetavú prácu pre SZPB.

My, členovia Oblastnej organizácie SZPB vo Svidníku, sme nezabudli na tvoju prácu, ktorú si „Miky“ zanechal po sebe a budeme si ju pripomínať.

Češ' tvojej pamiatke.

Členovia Oblastnej organizácie SZPB vo Svidníku

Jubileum na Štedrý deň

24. decembra slávime sviatky pokoja a mieru. Pre rodinu Paškových je Štedrý deň ešte znásobený tým, že v tento deň uzrel svetlo sveta pred 80-timi rokmi ich otec, starý otec Štefan Paško.

Pre nás ostatných kamarát, ale hlavne človek, ktorý dbá o udržiavanie a rozvíjanie Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. Funkciu predsedu základnej organizácie SZPB v Španej Doline vykonáva s nadšením a elánom jemu

vlastným. Zmysluplne trávi svoj voľný čas odovzdávaním štafety mladšej generácii. Je to dnes ťažké, ale on je vytrvalý.

Z hĺbky srdca vám chcem za všetko vynaložené úsilie poďakovať za seba, ale hlavne za mladú generáciu. Robíte prospešnú činnosť pre nás všetkých.

Ujo Števo k 80-tke vám prajeme veľa zdravia a síl na naplnenie vašich cieľov a kopu krásnych okamžikov prežitých so srdcu blízkymi ľuďmi.

ŽIVIO!

Jana Majerová

Vzácné životné jubileum 80. narodenín Lýdie Ovseníkovej

Prvého januára vo vojnovom roku 1945 sa rodičom Anne a Jozefovi Belačkovým v Kotešovej – Oblazov narodila dcérka. Dali jej meno Lýdia, zaželeli najmä zdravie a ten povestný kúsok šťastia potrebný pre spokojný život.

Dievčina vyrástla, úspešne zmaturovala a vydala sa. Už ako pani Ovseníková spoločne s manželom viedla aj svoje deti k pracovitosti a úcte k ľuďom. Po rokoch sa stala členkou žilinskej základnej organizácie SZPB a neskôr hospodárkou okresnej organizácie. V roku 2005 na Okresnej konferencii bola zvolená za tajom-

níčku okresnej organizácie a neskôr oblastnej organizácie v Žiline, v ktorej už vyše 20 rokov je jej tajomníčkou.

K vzácnemu životnému jubileu 80. narodenín Lýdie Ovseníkovej blahoželajú predsedníctvo a Oblastný výbor SZPB Žilina, členovia základných organizácií SZPB, JDS Žilina, priatelia a všetci známi.

Lýdia, želáme Ti pevné zdravie, veľa príjemných a šťastných chvíľ v kruhu rodiny, úspech v práci a životnú pohodu v kruhu členov SZPB.

Juraj Drotár, predseda OblV SZPB Žilina

Klub umelcov, spisovateľov a historikov pri ÚR SZPB bilancoval

Na zasadnutí Výboru a aktívu Klubu umelcov, spisovateľov a historikov pri ÚR SZPB 3. 12. 2024 jeho tajomník Ladislav Skrak vyzdvihol mimoriadne úspešné domáce a medzinárodné aktivity Klubu uskutočnené v roku 80. výročia SNP. A to najmä v organizovaní a spoluorganizovaní výstav v Štrasburgu, Bruseli, v Dvorane MK SR v Bratislave, ale aj pripomenutie si výročí Ivana Horvátha, Ladislava Ťažkého a Laca Novomestského, a tiež Ludovíta Kukorelliho – partizánskeho veliteľa, významného bojovníka proti fašizmu.

Prirodzene, L. Skrak pripomenul aj celoročné garantovanie Stálej expozície Za slobodu! a knižnicu SZPB, a to z pohľadu návštevnosti, stavu zbierkových predmetov – výtvar-

ných diel, artefaktov a edukačných panelov...

V rámci zaujímavej cieľovej pracovnej diskusie prítomní členovia Klubu prerokovali a schválili zámery a činnosť

Klubu na rok 2025 – v roku 80. výročiu oslobodenia Slovenska a víťazstva nad fašizmom.

Na zasadnutí Klubu, ktoré bolo súčasne výročnou členskou schôdzou SZPB, bol za člena SZPB jednohlasne prijatý generálny riaditeľ Incheby Alexander Rozin, ktorý sa aktívne prihlásil k protifašistickej činnosti. V diskusií prejavil ochotu viesť rokovanie s manažmentom Incheby o obnovení bezplatného vstupu členov SZPB na výstavy v bratislavskej Inchebe od budúceho roka. –vič–

Tisícročná minulosť – Slováci a uhorské dejiny

Vo vydavateľstve Perfekt v roku 2024 vyšla kniha s názvom *Tisícročná minulosť – Slováci a uhorské dejiny*. Autormi tejto publikácie sú Ivan Mrva a Vladimír Segeš. Publikáciu záujemcom ponúka kníhkupectvo Torden. Sú to prvé slovenské ucelené dejiny Uhorska, ktorého súčasťou boli aj Slováci.

Hoci sa o takýto ucelený súhrn našej minulosti pokúsili už viacerí autori, vždy išlo iba o zlomok z tohto obdobia. Súčasní významní historici Vladimír Segeš a Ivan Mrva sa bravúrne zhostili úlohy napísať komplexnú knihu o mi-

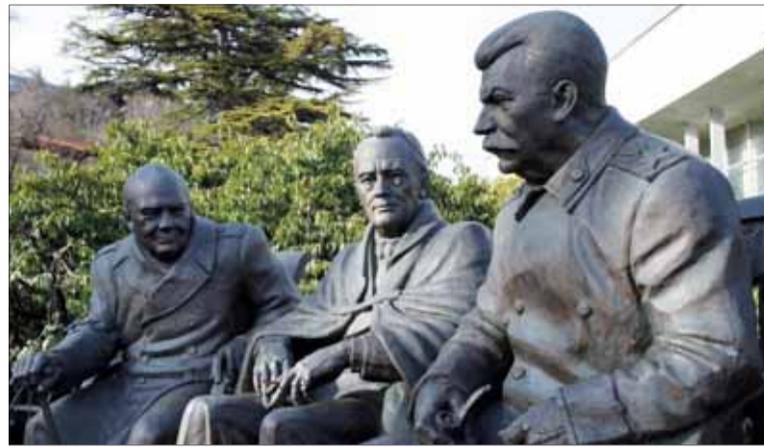
nulosti Uhorska a Slovákov, žijúcich v ňom.

Kniha obsahuje množstvo kvalitných historických reálií zo stredovekého a novovekého Uhorska. Tie dokresľujú dobové umelecké obrázky a historické rytiny či už panovníkov, bitiek, alebo významných listín či kroník. Od prvých Arpádovcov po rok 1918 tu prebieha takmer plastický obraz sledu udalostí dejín Uhorska.

Táto publikácia preto zaujme pozornosť tých, ktorých zaujíma naša minulosť, ale prispieje aj k rozvoju informovanosti žiakov a študentov. Ministerstvo školstva tento titul zaradilo do zoznamu odporúčaných didaktických pomôcok určených pre stredné školy.

Podľa AM z 30. 11. 2024

Pamätník „Velká trojka“ odovzdali do vlastníctva štátu

Ide o pamätník účastníkov Jaltskej konferencie v roku 1945 – britského premiéra W. Churchilla, prezidenta USA T. Roosevelta a predsedu štátneho výboru obrany ZSSR J. Stalina.

Monument autora Zuraba K. Cereteliho, postavený v roku 2015 v Livadii, bol dokumentačne odovzdaný do vlastníctva samosprávy Jalty. Monument sa nachádza za Livadijským palácom, kde sa vo februári 1945 konala Jaltská konferencia spojencov antihitlerovskej koalície.

–r–

Patriarcha Srbska Porfirij otvoril premiéru filmu o prenasledovaní UPC na Ukrajine

Dokumentárny film „Ludia Krista. Naše časy“ (volný preklad) sa zameriava na prenasledovanie Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi kyjevským režimom.

Srbský patriarcha prišiel (na začiatku druhej polovice septembra) na premiéru v sprievode biskupa Irineja Báčskeho. Na premiére bol prítomný aj svetoznámy americký režisér srbského pôvodu Emir Kusturica.

O nátlaku na kánonickú UPC a jej veriacich na Ukrajine v dokumente hovorí pravoslávny misionár Ruslan Kalinčuk z Ivano-Frankovska a kňaz Nikolaj Mogiľnyj z Kyjeva.

Tí tvrdia, že súčasné prenasledovanie UPC na Ukrajine je najrozsiahlšie v novodobej histórii. Odvolávajú sa na jej styky s Ruskom, miestne úrady v rôznych regiónoch Ukrajiny prijali rozhodnutie o zákaze činnosti UPC a parlament (Verchovnája rada) prijal zákon o jej faktickom zákaze na celom území štátu.

Voči niektorým predstaviteľom duchovenstva boli nasadené sankcie. Služba bezpečnosti Ukrajiny začala voči nim trestné konania v rámci, akože „kontraspravodajských opatrení“, čo sú prehliadky biskupov a kňazov, chrámov a kláštorov, aby sa našli dôkazy o „antiukrajinskej činnosti“.

–r–

Spomíname na obetavého človeka, funkcionára SZPB

Toho roku, 24. júna 2024, nás po dlhej a ťažkej chorobe opustil dlhoročný člen a funkcionár SZPB, RSDr. Milan Sivecký. Narodil sa 4. mája 1946 v rodine Antona Siveckého, ktorý sa počas 2. svetovej vojny zúčastnil bojov na východnom fronte pri Žitomíri a Ovruči.

Tam spolupracoval s kpt. Jánom Nálepkom pri oslobodzovaní týchto ukrajinských miest od nemeckej okupácie. Po vstupe Červenej armády na naše územie bojoval s partizánmi pri Telgárte a Vyšnej a Nižnej Boci.

Protifašistické myslenie si ctí aj jeho syn Milan Sivecký, ktorý sa už v mierových časoch zapojil do práce v protifašistických organizáciách. Pokračoval v tradíciách a postojoch svojho otca.

RSDr. Milan Sivecký žil so svojou rodinou vo Vrábľoch, kde organizoval priamych účastníkov odboja v meste i blízkom okolí, kde neboli založené základné organizácie.

V auguste 2006 bol na 13. zjazde SZPB zvolený do Ústrednej rady SZPB a zastával aj funkciu predsedu Oblastného výboru SZPB v Nitre. Až do odchodu do dôchodku pôsobil ako predseda ZO SZPB vo Vrábľoch.

V našej organizácii sme ho poznali ako obetavého a aktívneho človeka. Dobré výsledky boli aj odrazom jeho aktívnej spolupráce s vedením mesta, s mestskou organizáciou Jednoty dôchodcov Slovenska a miestnym spolkom Slovenského Červeného kríža.

Aktívna práca RSDr. Milana Siveckého bola ocenená viacerými vyznamenaniami.

S naším členom ZO SZPB sme sa rozlúčili na mestskom cintoríne vo Vrábľoch 27. 6. 2024.

Češ' jeho pamiatke!

Jarmila Reichelová, členka výboru ZO SZPB vo Vrábľoch

Trilógia Gustáva Murína: Povstanie v príbehoch ľudí

Je to unikátna kronika osobných príbehov v rámci dramatických historických udalostí, ktoré v súčte vydávajú na epos o tom, ako sa v pôrodných bolestiach svetovej vojny a vlastnej krvi rodil moderný slovenský národ.

Kniha mapuje začiatok Povstania po dňoch a na každý je tu jeden výnimočný príbeh či ľudský osud. To všetko je rámcované známymi historickými udalosťami k danému dňu. Prelína sa tu tak unikátnym spôsobom všeobecná história s osobnými dejinami.

Všetky tri knihy postupne vyšli vo vydavateľstve Magnet Press Slovakia. Gustáv Murín od svojich 15 rokov nazbieral množstvo kníh, výstrižkov, článkov či zborníkov Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. No ani to by nestačilo, preto ocenil pomoc historika Jozefa Bystrického, ktorý mu poskytol na využitie lokálne publikácie, vydávané príležitostne jednotlivými obcami po druhej svetovej vojne, ku ktorým by sa autor inak asi nedostal. Tri-

lógiu spracovával so snahou, aby dokázala osloviť najmä mladých ľudí. Dúfa, že aj dnešní pätnásťroční občania nájdu v jeho diele niečo inšpirujúce.

Spôsob, akým autor uchopil históriu SNP, množstvo udalostí, dôležitých osobností i radových bojovníkov, bez ktorých by nebolo Povstania, robí z knihy akýsi kaleidoskop tých 60 dní národa. V tejto mozaike sa čitateľ môže oboznámiť s dôležitými stránkami celospoločenského diania, z pohľadu politického či vojenského, ale aj s tým, čo bolo momentálnou dennou históriou obyčajných ľudí. Je to história podaná cez prizmu jednak vedeckých poznatkov, jednak spomienok mnohých ľudí, osudov priamych účastníkov udalostí, opiera sa o poznatky z prác týkajúcich sa Povstania a publikovaných najmä v regiónoch.

Časti trilógie:

POVSTANIE – 60 dní národa –

I. August čas priprav

POVSTANIE – 60 dní národa –

II. September – hlavné boje

POVSTANIE – 60 dní národa –

III. Nádej a ústup

AM z 12. 11. 2024, výňatok

